

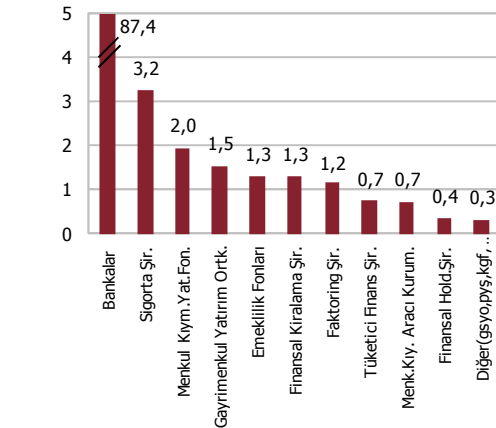
III. BANKACILIK SEKTÖRÜ GELİŞMELERİ VE RİSKLER

Bankamızca uygulanan politika bileşimi ve diğer otoritelerce alınan tedbirler sayesinde kredilerin yıllık artış hızı 2012 yılında finansal istikrar açısından makul seviyelere çekilmiştir. Ülkemize yönelik sermaye akımlarının güçlenmesi ve kredi faizlerinin gerilemesi ile kredi büyümesi 2012 yılı son çeyreğinden itibaren ivmelenmeye başlamış olup, bu eğilim 2013 yılında da devam etmektedir. Bankaların Türk lirası likidite ihtiyacını ve Merkez Bankasından borçlanmalarını azaltmış olan, Türk lirası zorunlu karşılıkların altın ve döviz cinsinden tesis edilmesine imkan sağlayan ROM ile kısa vadeli sermaye hareketlerinin olası olumsuz etkileri sınırlandırılmıştır. Basel II/2,5 uygulamasına geçiş sonrasında sektörün sermaye yeterliliği güçlü yapısını korumaktadır. Sermaye yeterliliğinin yanı sıra, likidite ve kaldıraç düzenlemelerini de içerecek şekilde Basel III süreci hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Finansal İstikrar Komitesi, finansal sektörün sağlıklı işleyişinin sürdürülmesi amacıyla yapısal ve konjonktürel gelişmeleri yakından izlemekte ve etkin bir şekilde çalışmaktadır.

Ağırlıklı olarak bankacılık sektöründen oluşan finans sektörü 2012 yılında da büyümesini sürdürmüştür. Ülkemiz finans sektörünün bilanço büyüklüğü 2011 yılı sonuna göre yüzde 13,3 artarak 2012 yılı sonunda 1.568 milyar Türk lirası'na ulaşmış; GSYİH'ye oranı ise yüzde 110,7 olarak gerçekleşmiştir. Finansal sektörün yüzde 87,4'ünü bankacılık sektörü oluşturmaktadır (Grafik III.1).

Bankacılık sektörünün toplam varlıkları, 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 12,6 artarak 1.371 milyar Türk lirası'na yükselirken, GSYİH'ye oranı 2012 yılı sonunda yüzde 96,8'e ulaşmıştır (Grafik III.2). 2013 yılı Mart döneminde ise sektörün aktif büyüklüğü 1.428 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. AB-27'nin oldukça altında olan aktif yoğunlaşmasının işaret ettiği büyüme potansiyeli yeni girişler için sektörü cazip kılmaktadır. Nitekim, son dönemde kuruluş ve şube açılışları ile ilgili başvurular bulunmakta olup, bir bankaya mevduat bankası kurma izni, bir bankaya ise şube açma izni verilmiştir (Tablo III.1).

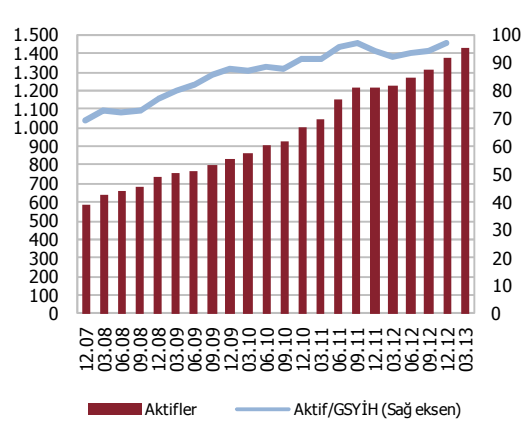
Grafik III.1. Finansal Sektörün Bilanço Büyüklüğünün Dağılımı (%)^{1,2}

Kaynak: BDDK – TCMB, TSPAKB, SPK, TSRSB

- (1) Portföy yön.şti. ve KGF verileri Aralık 2011; var.yön.şti. verisi Eylül 2012 dönemine aittir.
 (2) Diğer başlığı altında KGF, girişim ser. yat. ort., portföy yön. şti., varlık yön.şti., menkul kıymet yatırım ort. ve reasürans şti.verisi bulunmaktadır.

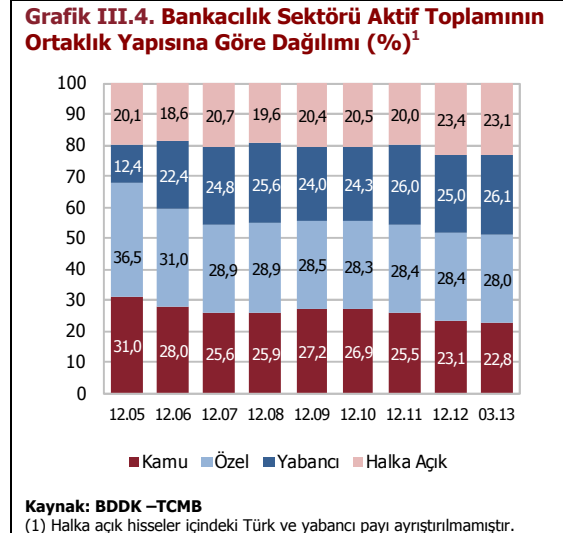
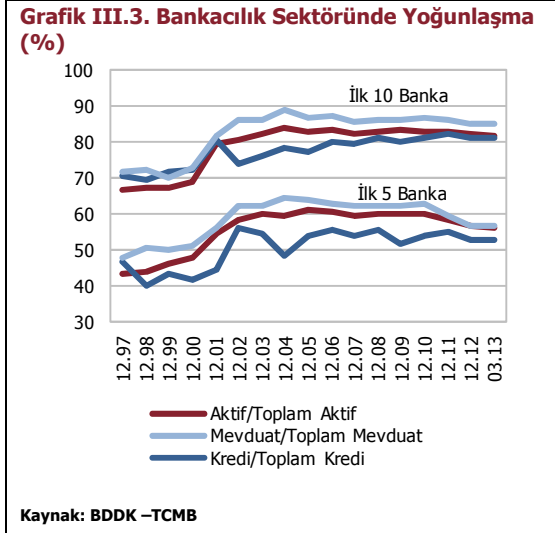
Grafik III.2. Bankacılık Sektörünün Gelişimi (Milyar TL, %)

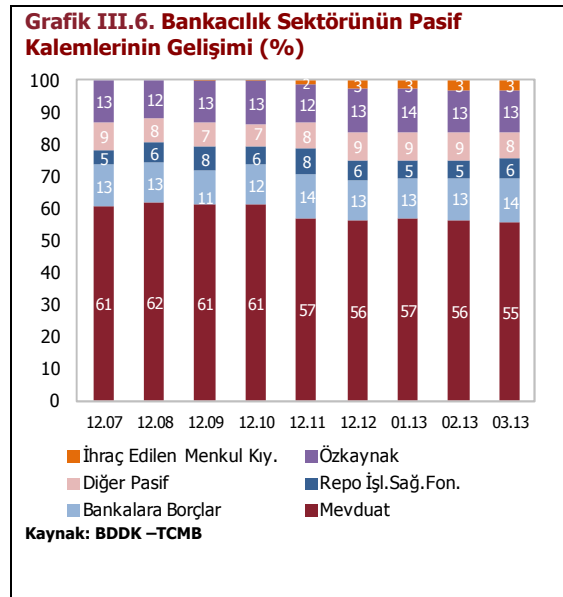
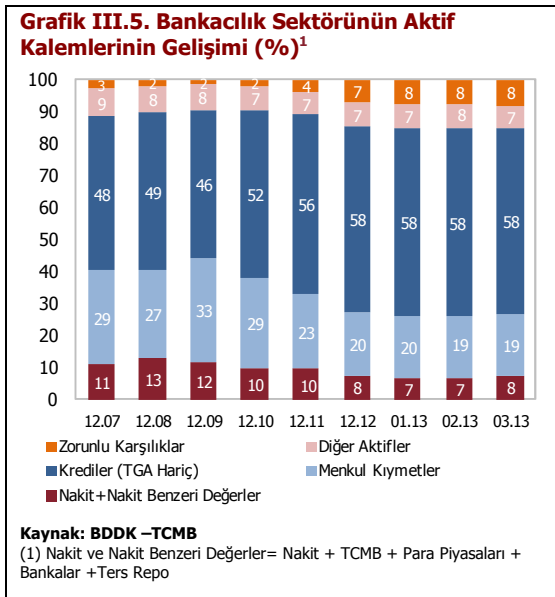
Kaynak: BDDK – TCMB, TÜİK

Bankacılık sektöründe 2013 yılı Mart ayı itibarıyla faaliyet gösteren 49 bankanın aktif büyüklüğüne göre ilk beşinin sektör payı yüzde 56,1, ilk onunun payı ise yüzde 81,9'dur. Kalem bazında mevduatlarda yoğunlaşma dikkat çekmektedir (Grafik III.3).

Sektörde ödenmiş sermayedeki paylar esas alındığında, yabancı hissedarların aktif büyüklüğü içindeki payı, 2013 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 26,1 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) verilerine göre, halka açık paylar içinde yüzde 20 olan yabancı payı da eklendiğinde 2012 yılında yüzde 44,9 olan bankacılık sektöründeki yabancı payı, 2013 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 46,1'e ulaşmaktadır (Grafik III.4).

Aktifler içinde en büyük paya sahip olan kredilerin payı, 2013 yılı Mart ayında yüzde 58 iken, menkul kıymetlerin payı 2012 yılı sonuna göre 1 puan azalarak yüzde 19 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.5). 2013 yılı Mart ayı itibarıyla, bankacılık sektörünün toplam kaynakları içinde en büyük ağırlığa sahip olan mevduatın payı ise mevduat dışı kaynak kullanımının artışına bağlı olarak yüzde 55'e gerilemiştir (Grafik III.6).

2012 yılı sonu itibarıyla bankacılık sektörünün derinlik ve aracılık fonksiyonlarının gelişimini gösteren oranlardan mevduatın GSYİH'ye oranı bir önceki yıla göre değişmeyerek yüzde 54 seviyesini korurken, kredilerin GSYİH'ye oranı ve kredilerin mevduata oranı ise aynı dönemde 3'er puan artarak sırasıyla yüzde 57 ve yüzde 104 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oranlar, AB-27'de sırasıyla yüzde 131, yüzde 190 ve yüzde 145 seviyelerinde bulunmaktadır. Ülkemiz, bankacılık sektöründeki banka sayısı bakımından da AB ülkeleri ortalamasının oldukça altında bulunmaktadır (Tablo III.1).

Tablo III.1. Seçilmiş Finansal Göstergelerin AB Ülkeleri ile Karşılaştırılması^{1,2}

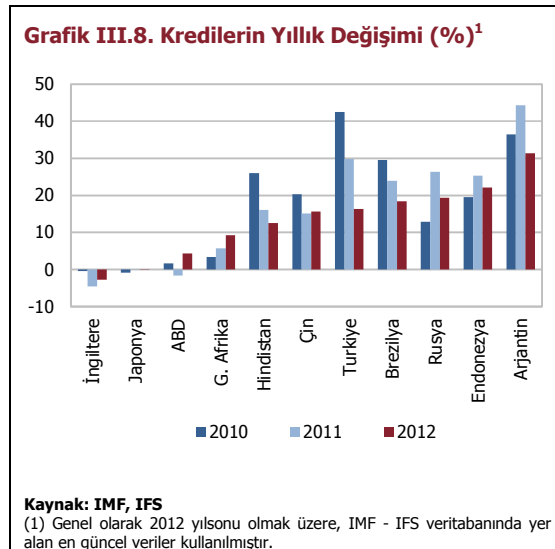
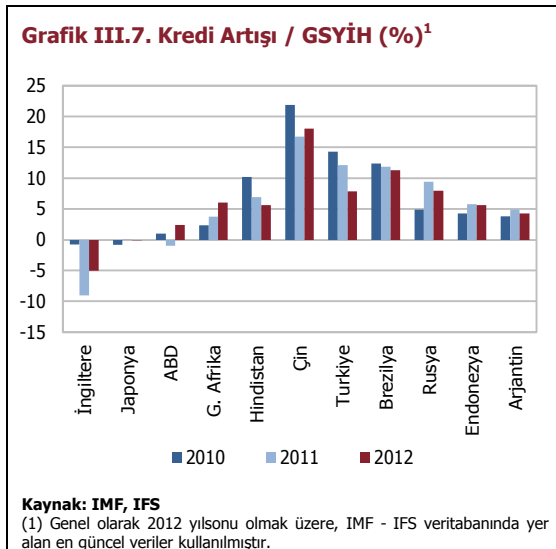
Ülkeler	Top. Aktifler / GSYİH (%)	Mevduat / GSYİH (%)	Kredi / GSYİH (%)	Kredi / Mevduat (%)	Top. Aktifler / Kredi Kur.Sayısı (Milyon Euro)	Kredi Kuruluşu Sayısı
Almanya	313	119	189	158	4.381	1.891
Avusturya	384	176	271	155	1.558	763
İtalya	185	69	124	181	3.925	737
Polonya	84	51	60	119	456	698
Fransa	340	124	184	148	10.555	654
İrlanda	667	149	279	188	2.288	477
İngiltere	597	200	227	114	30.439	373
İspanya	384	184	259	141	12.164	331
Finlandiya	335	84	124	147	2.069	315
Hollanda	472	213	326	153	10.060	282
Macaristan	114	65	74	115	587	189
Danimarka	381	94	257	274	5.792	161
Portekiz	309	149	229	154	3.322	154
Lüksemburg	1773	623	1210	194	5.587	141
Belçika	309	143	180	125	10.879	107
Litvanya	70	39	59	151	248	92
Çek Cum.	115	81	70	86	3.075	57
Yunanistan	211	95	153	162	7.572	54
Romanya	64	35	39	110	2.102	40
Bulgaristan	102	71	79	112	1.310	31
Slovakya	77	55	54	99	1.839	30
Letonya	121	72	91	126	932	29
Malta	794	293	501	171	2.063	26
Slovenya	148	76	113	149	2.104	25
Estonya	117	70	91	130	1.248	16
AB 27 Ort.	355	131	190	145	5.718	296
Türkiye - 2012	97	54	57	104	11.896	49

Kaynak: BDDK –TCMB, Eurostat, ECB

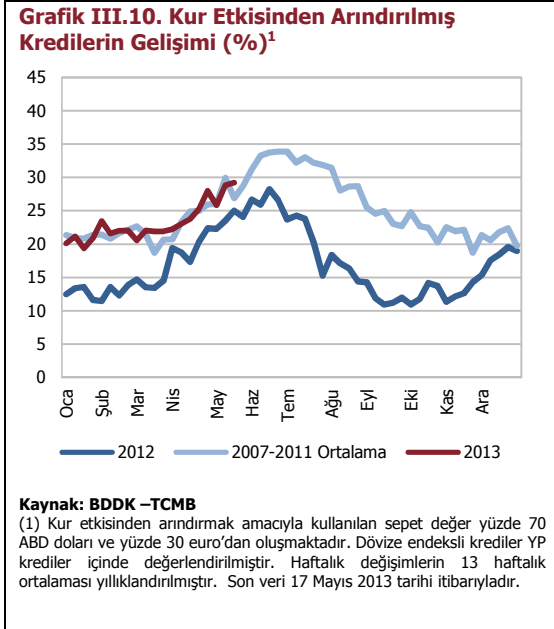
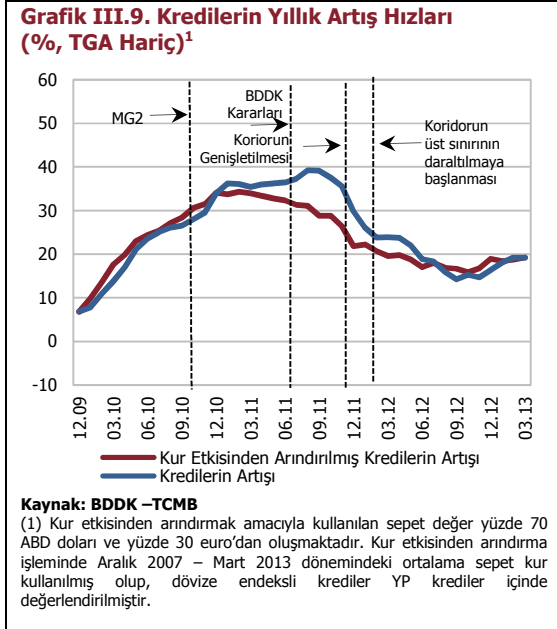
(1) Tabloda AB ülkelerinin 2012 yılı Haziran ayı verileri yer almaktadır. GSYİH verisi ise 2012 yılına aittir.

(2) Türkiye kredi verisine, AB verilerine paralel olarak net takipteki alacaklar da dahil edilmiştir.

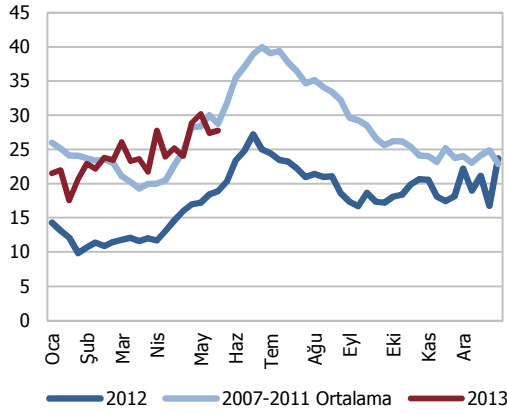
Uluslararası finansal piyasalarda belirsizliklerin sürmeye devam etmesi ülkelerdeki kredi artışlarını etkilemektedir (Grafik III.7 ve Grafik III.8)

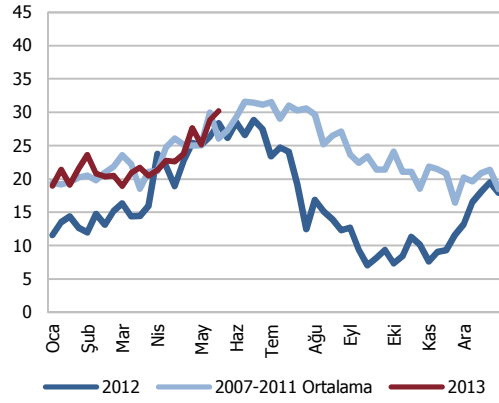
Ülkemize yönelik sermaye akımlarının güçlenmesine ve kredi faizlerinin gerilemesine bağlı olarak kredi artışı ivmelenerek referans seviyesinin üzerindeki seyrini sürdürmektedir. Küresel ekonomide yavaşlama eğiliminin devam etmesi, ülkemizde uygulanan esnek para politikası ve otoritelerce zamanında alınan tedbirlerin etkisiyle, kredilerin artış hızında 2011 yılı üçüncü çeyreğinden itibaren başlayan yavaşlama eğilimi 2012 yılının son çeyreğine kadar devam etmiştir. TCMB, 2012 yılı ikinci yarısından itibaren zaman zaman likiditeyi artırıcı ve fonlama maliyetini kademeli olarak azaltıcı yönde bir para politikası uygulamıştır. Bunun yanı sıra ülkemize yönelik risk algılamalarındaki görece iyileşme nedeniyle sermaye girişlerinin hızlanması ve yurt içi talebin 2013 yılının ilk çeyreğinde sınırlı bir toparlanma göstermesi sonucunda, kredilerin artış hızı 2012 yılı Kasım ayından bu yana ivmelenmeye başlamıştır. 2011 yılı Aralık ayında, krediler kur etkisinden arındırılmış verilerle yıllık yüzde 21,9 ve nominal verilerle yıllık yüzde 29,9 artarken, 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla söz konusu artışlar sırasıyla yüzde 19 ve yüzde 16,4 olmuştur. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla krediler nominal ve kur etkisinden arındırılmış verilerle yıllık yüzde 19,2 oranında büyümüştür (Grafik III.9). Son dönemde kur etkisinden arındırılmış ve yıllıklandırılmış günlük verilere göre toplam kredilerin artış eğiliminin geçmiş yıllar ortalamasına yakın seyrettiği izlenmektedir (Grafik III.10).

2012 yılı Kasım ayından itibaren bireysel kredilerin firma kredilerine göre daha hızlı arttığı dikkat çekmektedir. Hem arz hem de talep yönlü faktörlerin özellikle tüketici kredileri olmak üzere kredilerdeki ivmelenmede etkili olduğu değerlendirilmektedir. Banka Kredileri Eğilim Anketi sonuçları 2013 yılı ilk çeyreği için değerlendirildiğinde, KOBİ kredilerine ve diğer tüketici kredilerine uygulanan standartların sıkılaştırıldığı ve diğer firma, konut ve taşıt kredilerine uygulanan standartların ise gevşetildiği görülmektedir. Kredilere olan talep ise KOBİ kredilerinde daralmış, büyük işletme kredilerinde ise sınırlı bir şekilde artmıştır. Konut ve ihtiyaç kredilerine olan talep artışı yavaşlayarak devam etmektedir. 17 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla kur etkisinden arındırılmış ve yıllıklandırılmış günlük verilerle firma kredilerinin ve bireysel kredilerin büyüme eğilimi geçmiş yıllar ortalamalarına yakın seyretilmektedir (Grafik III.11, Grafik III.12).

Grafik III.11. Kur Etkisinden Arındırılmış Bireysel Kredilerin Gelişimi (%)¹**Kaynak: BDDK – TCMB**

(1) Kur etkisinden arındırmak amacıyla kullanılan sepet değer yüzde 70 ABD doları ve yüzde 30 euro'dan oluşmaktadır. Dövizle endeksli krediler YP krediler içinde değerlendirilmiştir. Haftalık değişimlerin 13 haftalık ortalaması yıllıklandırılmıştır. Son veri 17 Mayıs 2013 tarihi itibarıdır.

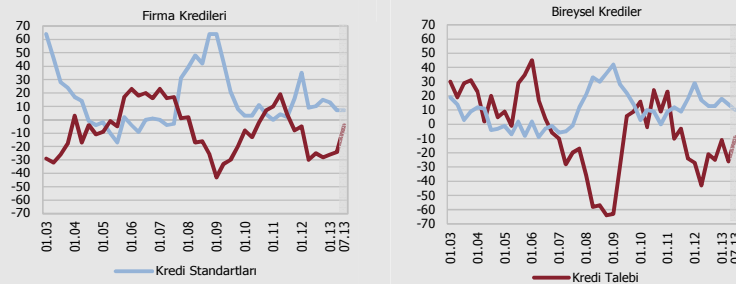
Grafik III.12. Kur Etkisinden Arındırılmış Firma Kredilerinin Gelişimi (%)¹**Kaynak: BDDK – TCMB**

(1) Kur etkisinden arındırmak amacıyla kullanılan sepet değer yüzde 70 ABD doları ve yüzde 30 euro'dan oluşmaktadır. Dövizle endeksli krediler YP krediler içinde değerlendirilmiştir. Haftalık değişimlerin 13 haftalık ortalaması yıllıklandırılmıştır. Son veri 17 Mayıs 2013 tarihi itibarıdır.

Kutu III.1. Banka Kredilerine İlişkin Anketler

Kredi anketleri, kredi piyasasındaki arz ve talep koşullarını değerlendirmek amacıyla birçok ülke merkez bankası tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda Fed, AMB ve TCMB tarafından yayımlanan kredi anketleri ABD'de, Avrupa bölgesinde ve ülkemizde kredi standartlarının ve talebinin hangi nedenlerle ne yönde değişim gösterdiğine işaret etmekte olup, kredi piyasasına dair algılamaların hangi yönde olduğuna ilişkin bilgi sağlamaktadır.

AMB tarafından yayımlanan "The Euro Area Bank Lending Survey"e göre, 2013 yılı ilk çeyreğinde standartlardaki sıkılaşma azalarak da olsa devam etmiştir. Bu gelişimde, bankaların risk algısı, fonlama maliyeti ve bilanço kısıtlamaları gibi faktörlerin kredi standartlarındaki sıkılaşmaya katkılarının azalması etkili olmuştur. Diğer taraftan özel kesim kredi talebindeki gerileme devam etmiş, hanehalkı kredi talebinde ise gerileme bir önceki çeyreğe göre hızlanmıştır. İşletme kredilerindeki talep azalışında temel olarak sabit yatırımların ve işletmelerin finansman ihtiyacının azalması, bireysel kredi talebindeki kısmi gerilemede ise tüketici güveninin azalması, konut dışı harcamalar ve emlak sektörüne ilişkin olumsuz beklentiler belirleyici olmuştur.

Grafik 1. Euro Bölgesinde Kredi Standartları ve Talebi (Yüzde)^{1,2,3}**Kaynak: AMB Bank Lending Survey**

(1) Kredi standartlarının negatif olması standartların gevşediğine, kredi talebinin pozitif olması ise kredi talebinin arttığına işaret etmektedir.

(2) Bireysel kredi talebi konut kredilerine ilişkindir.

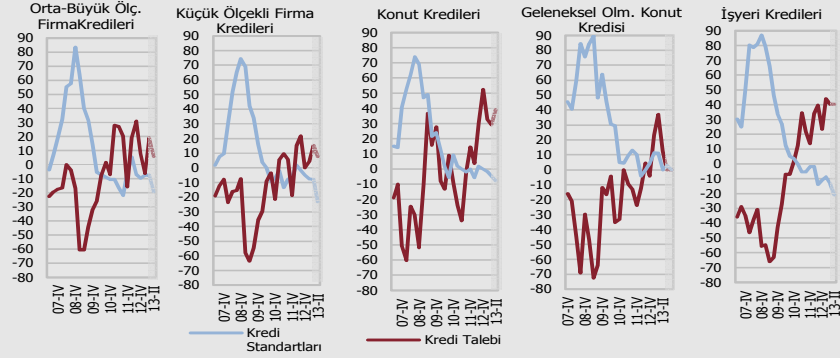
(3) 2013 yılına ilişkin son veriler gelecek üç aya ilişkin beklentilerdir.

Fed tarafından kredi piyasasına ilişkin hazırlanan anket sonuçlarına göre, son dönemde firma kredisi ve ticari konut kredi standartlarında yaşanan gevşeme devam etmiş, bireysel kredi (konut) standartlarında ise önemli bir değişiklik olmamıştır. Firma kredilerine uygulanan standartlardaki gevşemede rekabet ana faktör olarak dikkat çekmektedir.

Anketin talep tarafı incelendiğinde, bir önceki çeyrekte daralan büyük ve orta ölçekli firmaların kredi talebinde önemli bir artış yaşandığı, küçük ölçekli firma kredilerine olan talebin ise bir önceki çeyrekteki artışının hızlanarak

devam ettiği görülmektedir. Büyük ve orta ölçekli firma kredilerinde yaşanan talep artışı çoğunlukla yatırım, ekipman ve envanter finansmanı ihtiyacından kaynaklanmıştır. Konut kredilerinde ise başta ticari konut kredisi olmak üzere kredi talebindeki artış devam etmiştir.

Grafik 2. ABD’de Kredi Standartları ve Talebi (Yüzde)¹

Kaynak: Fed, Senior Bank Loan Officer Survey on Bank Lending Practices

- (1) Kredi standartlarının negatif olması standartların gevşediğine, kredi talebinin pozitif olması ise kredi talebinin arttığına işaret etmektedir.
- (2) 2013 yılı ikinci çeyreğine ilişkin veriler gelecek üç aya ilişkin beklentilerdir.

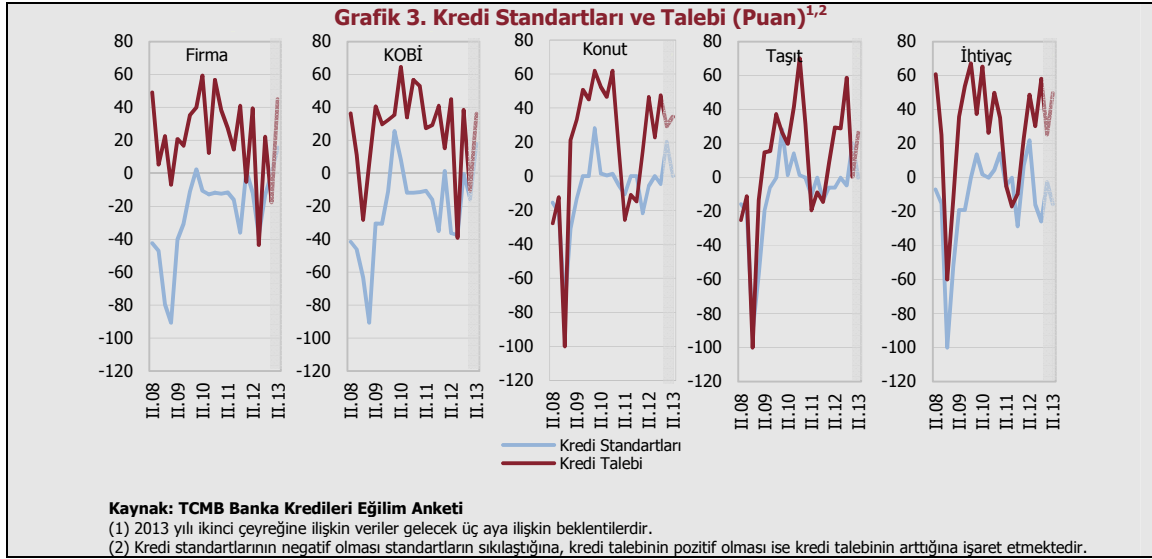
Ülkemizde ise Banka Kredileri Eğilim Anketi’ne göre bankalar firma kredilerine uyguladıkları standartları, 2013 yılının ilk çeyreğinde genel olarak değiştirmemiştir. Ölçek ve vade açısından bakıldığında bankaların, KOBİ'lere kullandıkları kredilerin standartlarını sıkılaştırırken büyük işletmelere kullandıkları kredilerin standartlarını gevşettikleri; kısa vadeli kredilerde standartları gevşetirken uzun vadeli kredilerde ise standartları sıkılaştırdıkları gözlenmiştir. Standartlardaki bu gelişmeleri etkileyen faktörler analiz edildiğinde, fon maliyetleri ve bilanço kısıtlamalarına ilişkin faktörlerin standartların temelde aynı kalmasında; rekabet baskısının standartların gevşetilmesinde ve endüstri ya da firmalara ilişkin görünüm, teminatlara ilişkin riskler ve ekonomiye ilişkin beklentilerin de standartların sıkılaştırılmasında etkili olduğu görülmektedir.

2013 yılı ilk çeyreğinde konut ve taşıt kredilerine uygulanan standartlar gevşetilmiş, diğer bireysel kredilerde ise 2012 yılının üçüncü çeyreğinde başlayan standartları sıkılaştırma yönündeki eğilim azalarak da olsa devam etmiştir. Konut ve taşıt kredilerinde standartların gevşetilmesinin ardındaki faktörler olarak rekabet ile bankaların fon maliyetleri ve bilanço kısıtlamaları gösterilmiştir. Bu faktörler diğer bireysel kredilere uygulanan standartları da gevşetici yönde etkilemiş; ancak tüketicilerin kredi itibarı ve genel ekonomik faaliyetlere ilişkin beklentiler, diğer bireysel kredilerde standartların sıkılaştırılmasına neden olmuştur.

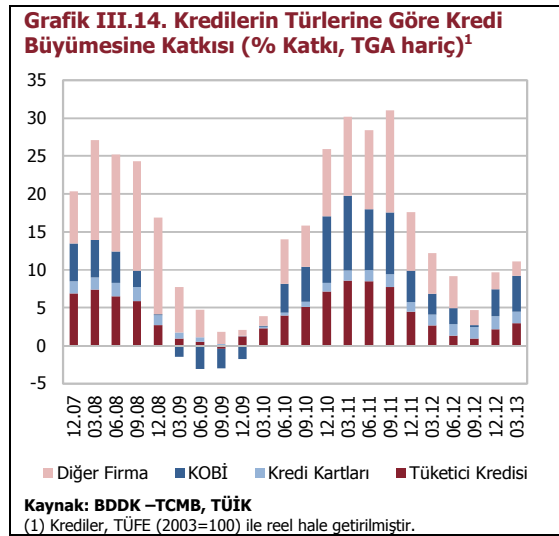
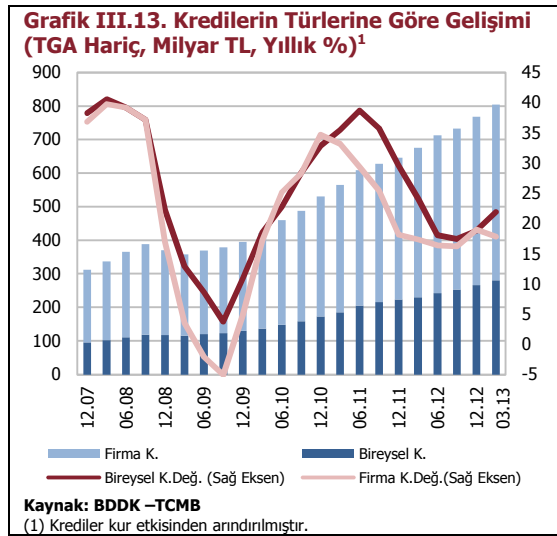
Aynı dönemde, kredi talebi küçük ve orta ölçekli işletmeler açısından gerilerken, büyük işletmeler açısından sınırlı da olsa artış göstermiştir. Kısa vadeli kredilere olan talep daralırken, uzun vadeli kredilere olan talep artışı sürdürmüştür. Borcun yeniden yapılandırılması, sabit yatırımlar ile birleşmeler/satın almalar ve yeniden yapılanmalardan kaynaklanan finansman ihtiyaçları talebi artırıcı yönde etkilerken; stok artırımını ve işletme sermayesi gereksinimi önceki dönemlerin aksine talebi azaltıcı yönde etkilemiştir.

Konut ve diğer bireysel kredilere olan talepteki artış eğilimi yavaşlayarak da olsa devam etmekte, taşıt kredilerinde ise kredi talebinin temelde aynı kaldığı görülmektedir. Konut kredilerinde, tüketici güveni, konut piyasasına ilişkin olumlu beklentiler ve konut alımı dışındaki tüketim harcamaları talebi olumlu etkilerken, konut alımı için ihtiyaç duyulan kaynağın bireysel tasarruflar yerine banka kredisi ile sağlanması yönündeki eğilim de talep artışını desteklemiştir. Ankete katılan bankalara göre diğer bireysel kredilerde talep artışının ardındaki temel faktör tüketici güveni olmuştur.

2013 yılının ikinci çeyreği için bankalar genel olarak kredi talebinin artması, işletmelere kullanılan kredilere uygulanan standartların gevşetilmesini, konut ve taşıt kredilerinde standartların temelde aynı kalmasını ve diğer bireysel kredilerde ise standartlardaki sıkılaştırmanın devam etmesini beklemektedir.

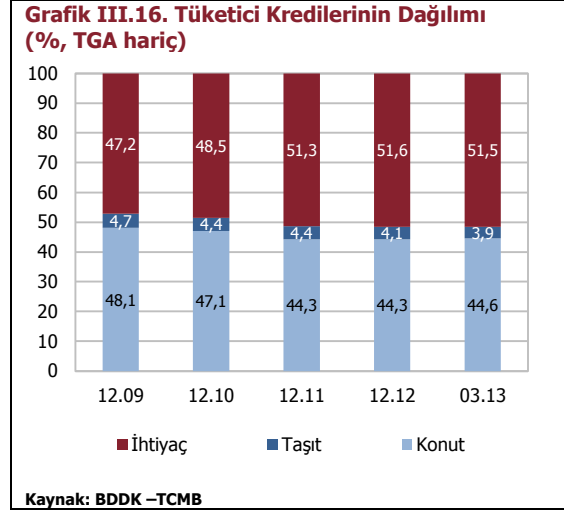
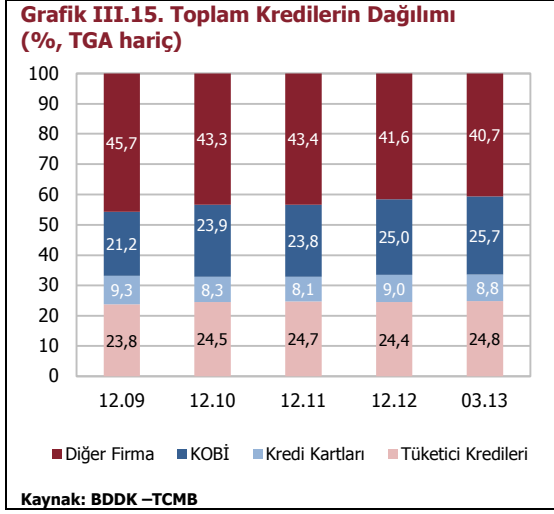

Tüketici ve KOBİ kredilerinin kredi büyümesine olan katkısı belirgin bir şekilde artmaktadır. 2013 yılı Mart ayında kur etkisinden arındırılmış toplam kredi hacmi yıllık yüzde 19,2, firma kredileri yüzde 17,8, bireysel krediler ise yüzde 21,9 artmıştır (Grafik III.13). Aynı dönemde, toplam kredilerdeki yıllık reel yüzde 11,1 artışın 4,7 puanı KOBİ kredilerinden, 1,9 puanı diğer firma kredilerinden, 3 puanı tüketici kredilerinden ve 1,5 puanı kredi kartlarındaki artıştan kaynaklanmaktadır (Grafik III.14). KOBİ kredilerinin katkısındaki dikkat çekici artışta, 4 Kasım 2012 tarihinde yapılan yönetmelik değişikliği ile KOBİ tanımı değiştirilerek, 25 milyon Türk lirası olan yıllık net satış hasılatı tutarı veya mali bilanço büyüklüğü sınırının 40 milyon Türk lirası'na yükseltilmesinin neden olduğu sınıflandırma değişikliğinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

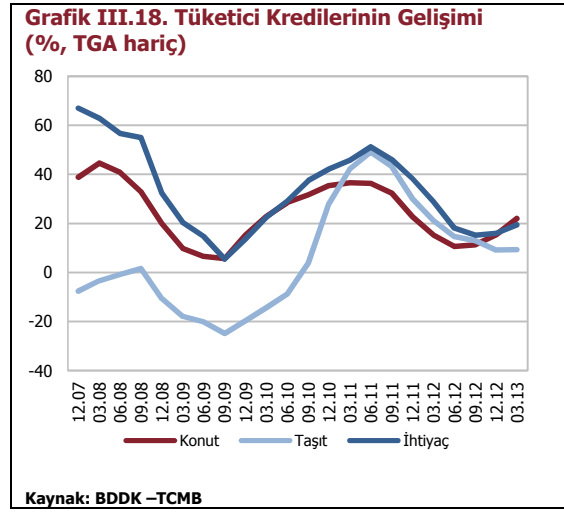
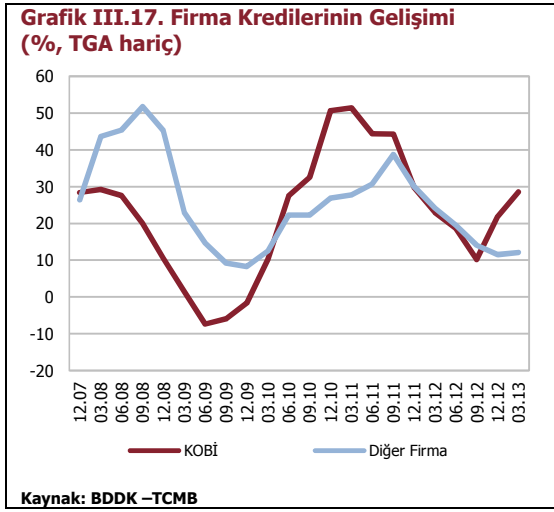

2013 yılı Mart ayı itibarıyla kredi portföyünün türler itibarıyla dağılımında belirgin bir değişim gözlenmemiştir. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla toplam tutarı 833,6 milyar Türk lirası olan kredilerin yüzde 66,4'ünü firma kredileri ve yüzde 33,6'sını bireysel krediler oluşturmaktadır. Firma kredilerinin yüzde 39'unu oluşturan KOBİ kredilerinin yüzde 27,8'i mikro işletmelere, yüzde 31,4'ü küçük işletmelere ve yüzde 40,8'i orta büyüklükteki işletmelere kullanılmaktadır. Bireysel kredilerin yüzde 74'ünü oluşturan tüketici kredileri içinde en büyük dilim yüzde 51,5 ile ihtiyaç kredilerinden

oluşmaktadır. Taşıt kredilerinin payı yüzde 4 olarak gerçekleşmiş olup, tüketiciler taşıt kredilerini tüketici finansman şirketleri aracılığıyla da kullanmaktadırlar (Grafik III.15, Grafik III.16).

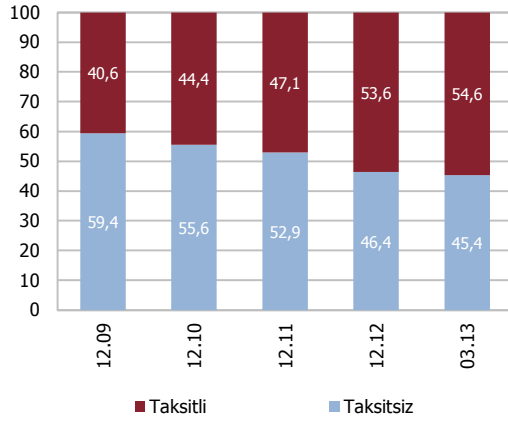

Kredilerin yıllık nominal artışına türleri itibarıyla bakıldığında, KOBİ'lere kullanılan kredilerde tanım değişikliğine bağlı yeni sınıflandırmanın etkisiyle 2012 yılı Kasım ayından bu yana hızlı bir artış izlenmektedir. Tüketici kredileri içinde ise son dönemde taşıt kredileri dışında ivmelenme yaşandığı görülmektedir (Grafik III.17, Grafik III.18).

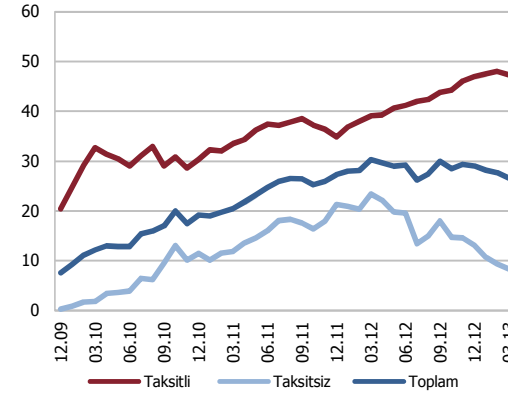

Bireysel kredi kartları tutarının taksitli kısmı 2009 yılından bu yana artış eğiliminde olup, 2013 yılı Mart ayında yüzde 55 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.19, Grafik III.20).

Grafik III.19. Kredi Kartlarının Dağılımı (%)

Kaynak: BDDK –TCMB

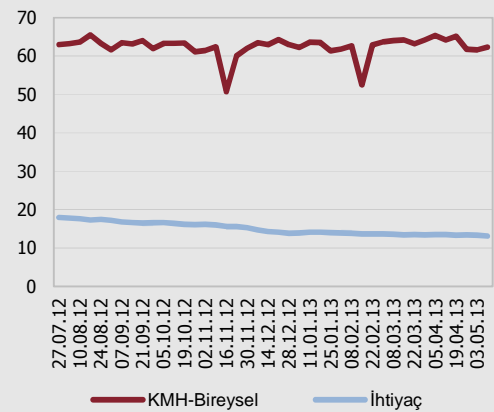
Grafik III.20. Kredi Kartlarının Gelişimi (% , Nominal, Yıllık)

Kaynak: BDDK –TCMB

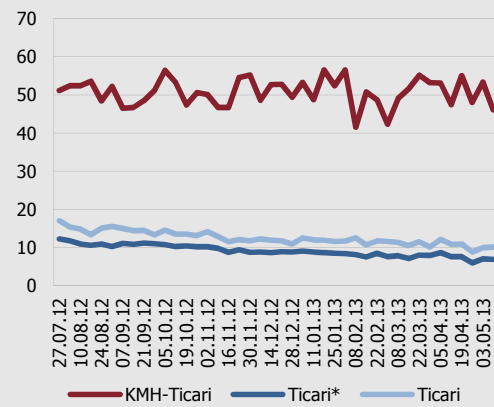
Kutu III.2 Kredili Mevduat Hesapları İle İlgili Düzenlemeler

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 26. maddesinin 3. fıkrası ile verilen görev ve yetki doğrultusunda Bankamızca 2006 yılı Nisan ayından itibaren her üç ayda bir kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami faiz oranları belirlenmektedir. Bu şekilde kredi kartı piyasasındaki faiz oranlarının düzenleme öncesi dönemlere göre daha makul seviyelere gelmesi sağlanmıştır. Yaşanan olumlu ekonomik gelişmelere ve uygulanan para politikasına paralel olarak azalan piyasa faiz oranlarının, ticari krediler, tüketici kredileri ve kredi kartı faiz oranlarında yansımaları olurken; bankalarca aktif bir şekilde kullanılan kredili mevduat hesaplarında (KMH) yüksek faiz oranlarının uygulandığı görülmektedir.

Ülkemizde parasal aktarım mekanizmasının genel olarak sağlıklı çalıştığı, bu sayede küresel gelişmelerin ve Bankamızca uygulanmakta olan para politikasının, faizlerin genel seviyesi üzerinde oldukça etkili olduğu gözlenmektedir. Ancak, nitelik olarak kredi kartları ile benzerlik taşıyan ve bankacılık sistemimizdeki hacmi yakın zamanda artarak bakiyesi yaklaşık 10 milyar Türk lirası seviyesine ulaşan KMH'lara uygulanan faiz oranlarının halen oldukça yüksek düzeylerde yatay bir seyir izlediği dikkat çekmektedir. Nitekim, bireysel KMH faizleri yüzde 60'lar seviyesinde iken, ticari KMH faizleri yüzde 50'ler seviyesinde seyretmektedir.

Grafik 1. Bireysel KMH ve İhtiyaç Kredisi Faiz Oranlarının Gelişimi (Akım veri, ağırlıklı ortalama faiz oranı, %)

Kaynak: TCMB

Grafik 2. Ticari KMH ve Ticari Kredi Faiz Oranlarının Gelişimi (Akım veri, ağırlıklı ortalama faiz oranı, %)

Kaynak: TCMB

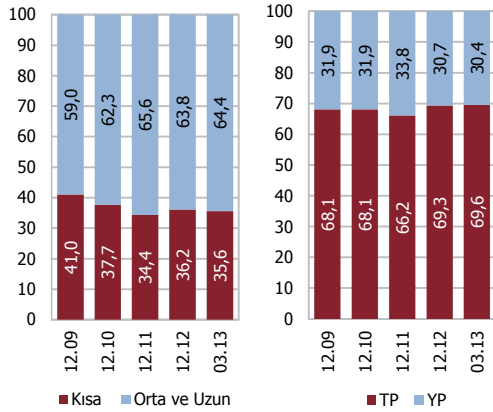
(*) KMH ve KK verileri hariç tutulmuştur.

Bu gözlem çerçevesinde finansal istikrarın korunması ve parasal aktarım mekanizmasının daha da güçlendirilmesi amaçlarıyla KMH faiz oranları için bir üst sınır belirlenmesine ihtiyaç bulunduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, 2006/1 sayılı Bankamız Tebliği'nde bir değişiklik yapılarak, bireysel ve ticari KMH'lara uygulanacak akdi ve gecikme faiz oranlarının kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi ve gecikme faiz oranlarını geçemeyeceği şeklinde bir düzenleme yapılmış olup, 27 Mayıs 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Diğer yandan, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından 1 Kasım 2012 tarih ve 28454 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik'te **1 Mayıs 2013** tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere bankalarca düzenlenecek mevduat ve katılım fonu hesap sözleşmeleri kapsamında, sözleşmeden ayrı olarak hesap sahibinden alınacak imzalı ya da kanıtlanabilir bir talep olmaksızın hesap sahibi adına kredili bir hesap açılmayacağı hususu düzenlenmiştir.

Krediler ağırlıklı olarak orta-uzun vadeli ve Türk lirası cinsinden yapısını korumaktadır. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla orta ve uzun vadeli kredilerin payı yüzde 64,4 ve Türk parası kredilerin payı yüzde 69,6 olup, kredilerin bu yapısı risk yönetimi açısından olumlu olarak değerlendirilmektedir (Grafik III.21). Ülkemiz bankacılık sisteminin kredi portföyündeki döviz cinsinden kredilerin payı diğer ülkelerle karşılaştırıldığında orta sıralarda yer almaktadır (Grafik III.22).

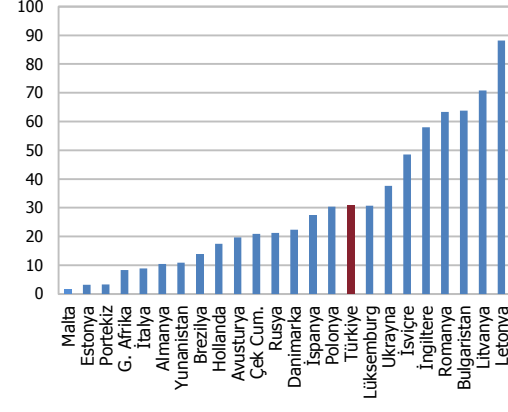
Grafik III.21. Kredilerin Vade ve TP/YP Kompozisyonu (%)^{1,2}

Kaynak: BDDK – TCMB

- (1) Dövizle endeksli krediler YP kredilerin içerisinde yer almaktadır.
 (2) Kısa vade, 1 yıldan kısa vadeyi ifade etmektedir.

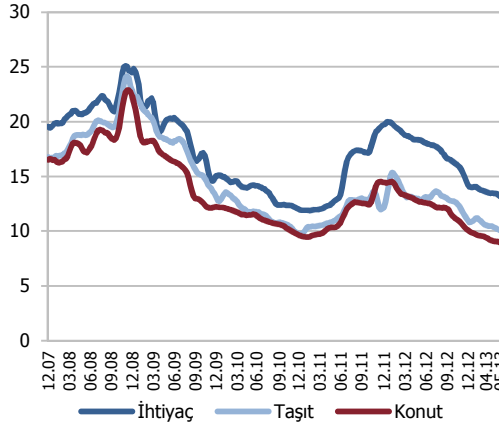
Grafik III.22. YP Krediler (% Toplam Krediler)^{1,2}

Kaynak: IMF-Financial Soundness Indicators, BDDK – TCMB

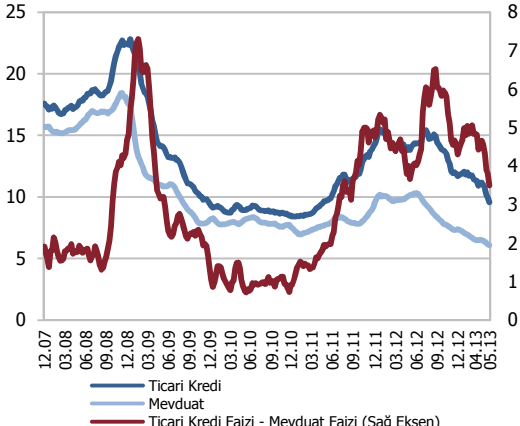
- (1) Genel olarak 2012 yılsonu olmak üzere, FSI veri tabanında yer alan en güncel veriler kullanılmıştır.
 (2) Türkiye verisi Aralık 2012 itibarıyla DEK dahil YP kredilerin toplam krediler içindeki payını ifade etmektedir.

TCMB'nin uyguladığı para politikasının da etkisiyle faiz oranlarındaki gerileme devam etmektedir. 17 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla konut kredisi faiz oranı yüzde 8,8'e, ihtiyaç kredisi faiz oranı yüzde 12,7'ye ve taşıt kredisi faiz oranı yüzde 9,9'a gerilemiştir (Grafik III.23). Aynı dönemde Türk lirası ticari kredi ve vadeli mevduat faiz oranları sırasıyla yüzde 9,4 ve yüzde 6,1 olmuştur. Mevduat faizlerindeki gerilemenin, ticari kredi faiz oranlarındaki azalışa göre daha fazla olması nedeniyle faiz mârjı halen görece yüksek seyrini sürdürmektedir (Grafik III.24). Önümüzdeki dönemde faiz oranlarındaki gerilemenin sürmesi beklenmektedir.

Grafik III.23. Tüketici Kredileri Faiz Oranı (% , Akım)¹

Kaynak: TCMB

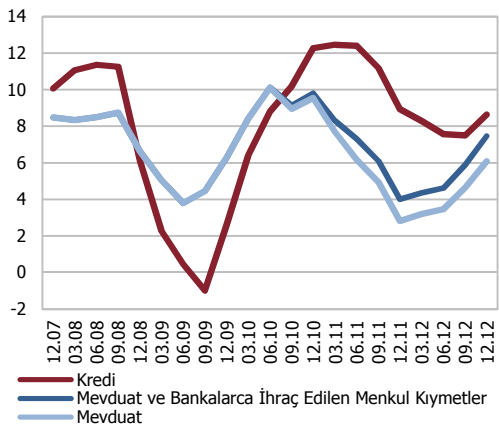
(1) Akım verileri dört haftalık hareketli ortalama

Grafik III.24. Ticari Kredi ve Mevduat Faizi (% , Puan, Akım)¹

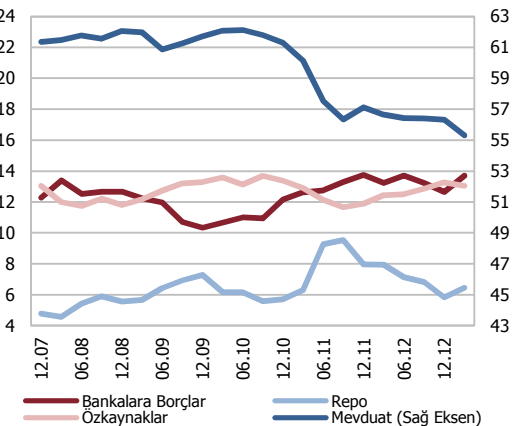
Kaynak: TCMB

(1) Akım verileri dört haftalık hareketli ortalama

Bankalar ağırlıklı olarak mevduat ile finansman sağlamakla birlikte, alternatif kaynakların kullanımı da artmaktadır. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla kredilerin toplam aktifler içindeki payı yıllık olarak 2,4 puan artarken, toplam mevduatın kaynaklar içindeki payı 1,4 puan gerilemiştir. Bu dönemde bankalar, mevduat dışı fonlamalarını ağırlıklı olarak yurt dışı bankalardan sağlanan kaynaklardan ve ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlamıştır. Repo işlemlerinden sağlanan fonların bankaların finansman kaynakları içindeki payı azalmıştır. 2011 yılından bu yana bankaların finansman kaynakları içinde yer alan menkul kıymet ihraçlarının payı 2011 yılı sonunda yüzde 1,5 olan düzeyinden 2013 yılı Mart ayında yüzde 3,1'e yükselmiştir. Diğer taraftan, güçlü kârlılık ve menkul kıymet değerlendirme artışları ile özkaynakların bilanço içindeki payı artmaktadır (Grafik III.25, Grafik III.26).

Grafik III.25. Kredi ve Mevduat Artışının GSYİH'ye Oranı (% , TGA Hariç)

Kaynak: BDDK -TCMB, TÜİK

Grafik III.26. Mevduat, Repo, Bankalara Borçlar ve Özkaynaklar (% Pasif)

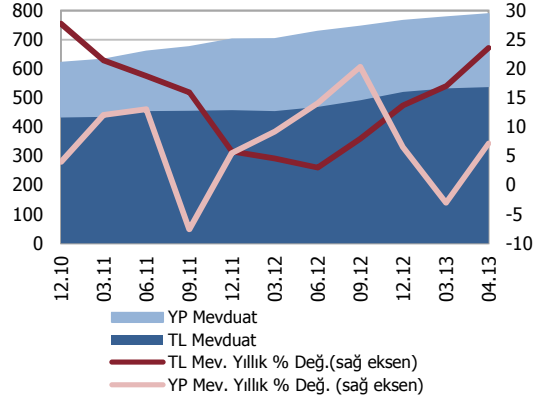
Kaynak: BDDK -TCMB

Türk lirası mevduat/katılım fonlarında 2012 yılı ortalarında başlayan artış eğilimi devam etmektedir. DTH/YP katılım fonlarında ise 2012 yılı ortalarında başlayan düşüş eğilimi 2013 yılı başından itibaren tersine dönmüştür (Grafik III.27).

"Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik"te 15 Şubat 2013 tarihinde yapılan değişiklik ile sigortaya tabi mevduat ve katılım fonu limitleri artırılmıştır. Enflasyon oranı ile kişi başına tasarruf mevduat tutarı ve sigortalı mevduatın toplam mevduat içindeki payı gibi ekonomik ve finansal

unsurlar dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler neticesinde son dokuz yıldır 50 bin Türk lirası olarak uygulanan sigorta limiti 100 bin Türk lirasına yükseltilmiştir. Değişiklik sonrasında sigortalı mevduatın toplam mevduat ve katılım fonuna oranı yüzde 22'den yüzde 29'a yükselmiştir.

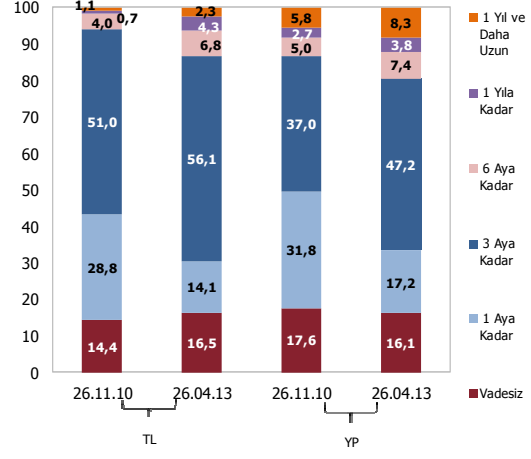
Grafik III.27. Mevduatın Gelişimi (Milyar TL, %)¹

Kaynak: TCMB

(1) YP mevduatının yıllık yüzde değişimi ABD doları karşılığı üzerinden hesaplanmıştır.

Grafik III.28. Mevduatın Vadesi (% Pay)¹

Kaynak: TCMB

(1) Kıymetli maden depo hesapları hariç tutulmuştur.

Zorunlu karşılık oranının mevduat/katılım hesaplarının vade yapısına göre farklılaştırılması ve oranın vade yapısı gözetilerek değiştirilmesi, mevduatın ortalama vadesini belirgin şekilde etkilemektedir (Grafik III.28). Yabancı para mevduatta 2012 yılı sonlarından itibaren, Türk lirası mevduatta ise 2013 başından itibaren kısa vadeli mevduata uygulanan zorunlu karşılık oranlarının artırılmasıyla birlikte Türk lirası ve yabancı para mevduatın ortalama vadesindeki uzama tekrar hız kazanmıştır. 2013 yılı Nisan ayı itibarıyla Türk lirası mevduatların ağırlıklı ortalama vadesi 77,7 gün, DTH/YP katılım fonlarının ağırlıklı ortalama vadesi 96,8 gün olarak gerçekleşmiştir. Vadenin uzatılmasına ilişkin TCMB ve diğer otoritelerce alınan tedbirler Kutu III.3'te ele alınmakta olup, bu tedbirlerin vadenin uzamasına etkilerinin kademeli olarak görülmesi beklenmektedir.

Kutu III.3. Mevduatın Vadesinin Uzatılmasına Yönelik Tedbirler

Vadeden önce çekim

1 Ocak 2013 tarih ve 28515 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/4133 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 16 Ekim 2006 tarih ve 2006/11188 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 7'nci maddesi değiştirilmiştir. Buna göre bankaların onayı ile,

- 1 yıl ve daha uzun vadeli (1 ay, 3 ay, 6 ay ve yıllık faiz/kar payı ödemeli) mevduat ve katılma hesaplarından hesapların vadeleri süresince en fazla iki defada ve toplamda anaparanın yüzde 50'sine kadar olan kısmın,
- Birikimli mevduat/katılma hesaplarından ise vadesi süresince en fazla üç defada toplamda anaparanın yüzde 50'sine kadar olan kısmın

vadeden önce vade bozulmaksızın ve faiz/kâr payı kaybı yaşanmaksızın çekilebilmesine imkan tanımıştır.

- Yukarıdaki sayı ve payların üzerinde çekim yapılması halinde ise, vadeden önce ilave kısmi veya tamamen çekimlerde ise biriken faiz/kâr payı tutarının en fazla yüzde 50'sine kadar faiz/kâr payı ödenebileceği hükme bağlanmıştır.

Stopajın mevduat vadesine göre farklılaştırılması

1 Ocak 2013 tarih ve 28515 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24 Aralık 2012 tarih ve 2012/4116 sayılı kararnamenin eki karar ile, bankalar arası mevduat ve aracı kurumların kendilerine ait hesaplarından elde edilen faizler hariç olmak üzere, Türk lirası mevduat/katılım fonları ve döviz tevdiat hesaplarına (DTH) ve döviz katılma hesaplarına

vade ayrımı yapılmaksızın yüzde 15 olarak uygulanan stopaj oranlarının, bu hesapların vadesine göre farklılaştırılmasına karar verilmiştir. Yeni uygulama aşağıda özetlenmektedir.

DTH'lara ödenen faizler ile döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından alınan stopaj oranları:

- Vadesiz, İhbarlı ve 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplardan yüzde 18
- 1 yıla kadar vadeli (1 yıl dahil) hesaplardan yüzde 15
- 1 yıldan uzun vadeli hesaplardan yüzde 13

Türk lirası mevduatlara ödenen faizlerden ve Türk lirası katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından alınan stopaj oranları:

- Vadesiz, İhbarlı ve Özel Cari Hesaplar ile 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplardan yüzde 15
- 1 yıla kadar vadeli (1 yıl dahil) hesaplardan yüzde 12
- 1 yıldan uzun vadeli hesaplardan yüzde 10

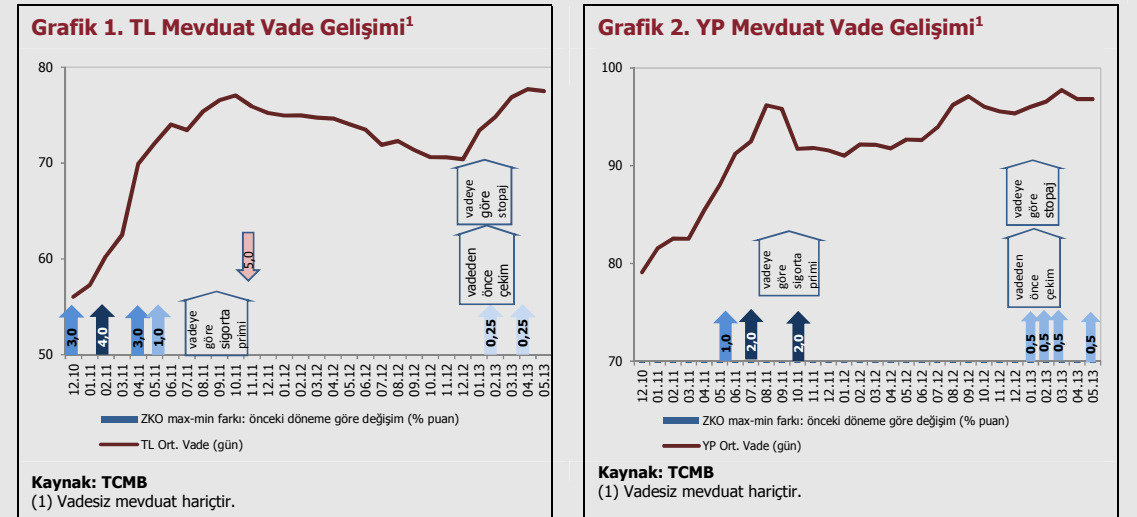
Zorunlu karşılık oranlarının mevduat vadesine göre farklılaştırılması

Bankacılık sisteminin kaynaklarının vadesinin uzatılarak, vade uyumsuzluğunun azaltılması ve finansal istikrara katkı sağlanması amacıyla sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat/katılım fonları için zorunlu karşılık oranları vadeye dayalı olarak farklılaştırılmıştır. Bu çerçevede, 7 Ocak 2011 yükümlülük tarihinden itibaren Türk lirası mevduat, 29 Nisan 2011 yükümlülük tarihinden itibaren döviz tevdiat hesaplarında kısa vadeler için daha yüksek zorunlu karşılık oranı uygulanmıştır.

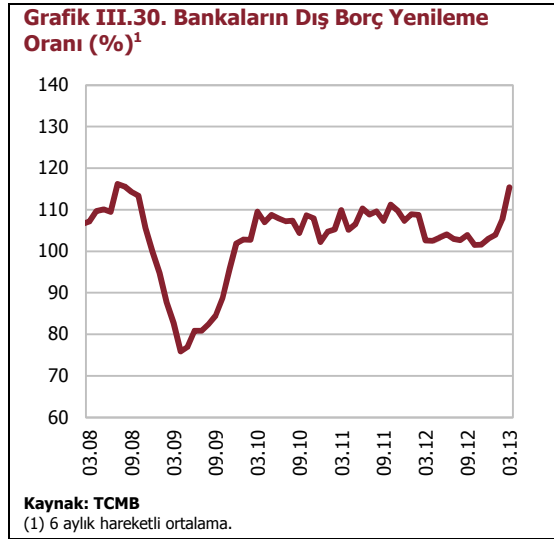
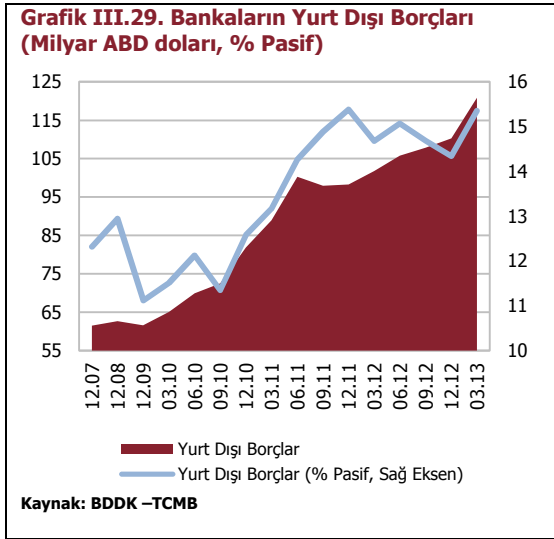
Tablo 1. Mevduat Hesapları/Katılım Fonlarında Zorunlu Karşılık Oranları

	Zorunlu Karşılık Oranları (%)	
	Türk lirası	Yabancı Para
Vadesiz, 1 ve 3 aya kadar	11,5	13,0
6 aya kadar	8,5	13,0
1 yıla kadar	6,5	13,0
1 yıl ve daha uzun ile birikimli	5,0	9,0

Bu çerçevede, kredilerdeki artış eğilimi dikkate alınarak sıkılaştırıcı para politikasının uygulandığı 2010 yılı sonlarından 2011 yılı yaz aylarına kadar, zorunlu karşılık oranı daha ziyade kısa vadeli Türk lirası mevduat hesapları için artırılırken, Türk lirası mevduatın ortalama vadesi bu dönemde belirgin şekilde uzamıştır. Küresel ekonomiye dair belirsizliklerin arttığı 2011 yılının ikinci yarısında zorunlu karşılık oranının kısa vadeli mevduat için düşürüldüğü dönemde Türk lirası mevduatın ortalama vadesi kısalma eğilimi göstermiştir. 2012 yılı sonlarından itibaren kısa vadeli mevduata uygulanan zorunlu karşılık oranlarının artırılmasıyla birlikte ise Türk lirası mevduatın ortalama vadesi yeniden artmaya başlamıştır. Yabancı para mevduatın ortalama vadesi de benzer şekilde, söz konusu yükümlülükler için uygulanan zorunlu karşılık oranının kısa vadelerde yükseltilmesi sonrasında genel olarak uzama eğiliminde olmuştur. Bu düzenleme neticesinde 2010 yılı sonlarından bu yana mevduatın ortalama vadesinde belirgin bir iyileşme görülmüştür (Grafik 1 ve 2).

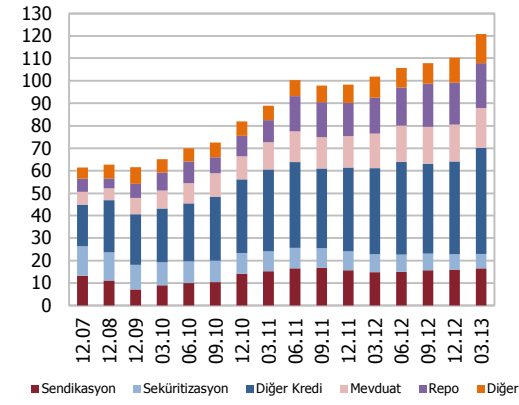

Gelişmiş ülkelerde miktarsal genişlemenin sürmesine paralel olarak artan fonlama imkanlarının etkisiyle bankaların yurt dışı yükümlülükleri artış eğilimini korumaktadır. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla bankaların toplam yurt dışı yükümlülükleri son bir yıllık dönemde yüzde 18,7 artarak 120,8 milyar ABD doları seviyesine yükselmiş olup, bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin yüzde 15,4'ü yurt dışı borçlarla fonlanmaktadır (Grafik III.29). Aynı dönem itibarıyla bankaların yurt dışı borçlarının yüzde 18,8'i ABD, yüzde 14,1'i İngiltere, yüzde 9,4'ü ise Almanya merkezli finans kuruluşlarından sağlanan kaynaklardan oluşmaktadır. Not artışları ve Türkiye'ye yönelik olumlu beklentilerin yanı sıra, Japonya Merkez Bankasının açıkladığı parasal genişleme paketinin de etkisiyle önümüzdeki dönemde sermaye akımlarının güçlü seyrini koruması ve bankacılık sektörünün yurt dışından daha düşük maliyetle kaynak temin etmeye devam etmesi beklenmektedir.

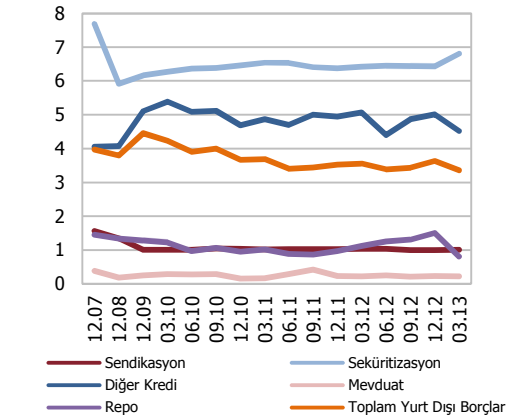

Bankacılık sektörünün dış borç yenileme oranı yüzde 100'ün üzerinde seyretmektedir (Grafik III.30). 2013 yılı Mart ayı itibarıyla sendikasyon ve seküritizasyon kredileri toplamı 22,9 milyar ABD doları olup, bu kredilerin yurt dışı yükümlülükler içindeki payı yüzde 19, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı yüzde 3,3'tür (Grafik III.31). Bankaların Rapor'un hazırlandığı tarih itibarıyla 2013 yılı sonuna kadar vadesi dolacak toplam 53,9 milyar ABD doları tutarında yurt dışı yükümlülüğü bulunmakta olup, bu tutarın 10 milyar ABD dolarlık kısmı sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinden oluşmaktadır. Bankaların 2014 yılı içinde vadesi dolacak yurt dışı yükümlülüklerinin tutarı ise 16 milyar ABD dolarıdır.

Bankaların yurt dışından sağladığı fonların uzun vadeli olması, pasif vadesinin uzamasına katkıda bulunmaktadır. Yurt dışı yükümlülüklerin ağırlıklı ortalama vadesi son bir yılda önemli bir değişim göstermeyerek 2013 yılı Mart ayı itibarıyla 3,4 yıl olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde yurt dışı yükümlülüklerin yüzde 13,7'sini oluşturan sendikasyon kredilerinin ortalama vadesi 1 yıl, yüzde 5,3'ünü oluşturan seküritizasyon kredilerinin ortalama vadesi ise 6,8 yıldır (Grafik III.32).

Grafik III.31. Yurt Dışı Yükümlülüklerin Kompozisyonu (Milyar ABD doları)

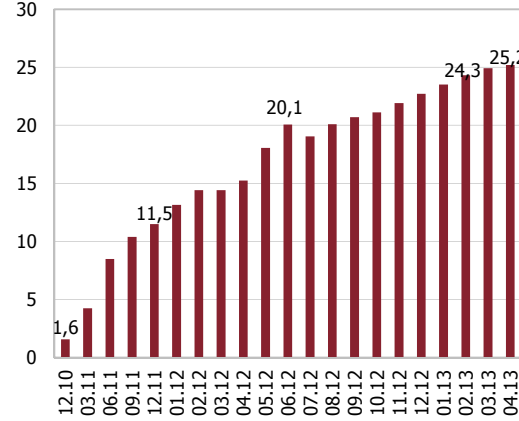
Kaynak: BDDK –TCMB

Grafik III.32. Yurt Dışı Yükümlülüklerin Ortalama Vadesi (Yıl)

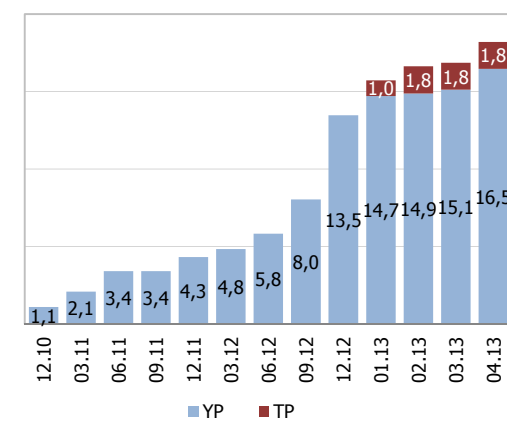
Kaynak: BDDK –TCMB

Bankaların menkul kıymet ihraçları ivmelenerek büyümeye devam etmektedir.

Bankacılık sektöründe yurt içinde Türk lirası cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerin nominal tutarı 2013 yılı Nisan ayında, 2012 yılı Ekim ayına göre yüzde 24,8 oranında artarak 25,2 milyar Türk lirası olmuştur (Grafik III.33). Ayrıca, bankacılık sektöründe yurt dışında Türk lirası cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerin nominal tutarı 2013 yılı Nisan ayında 1,8 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Bankaların yakın zamanda yabancı para menkul kıymet ihraçlarının arttığı görülmektedir. 2012 yıl sonunda 13,5 milyar ABD doları olan yurtdışı menkul kıymet ihraç tutarı 2013 yılı Mart ayında 15,1 milyar ABD dolarına yükselmiş, son dönemdeki artışlar ile birlikte Nisan ayında 16,5 milyar ABD doları'na ulaşmıştır (Grafik III.34).

Grafik III.33. Bankaların Yurt İçi Menkul Kıymet İhraçları (Milyar TL)

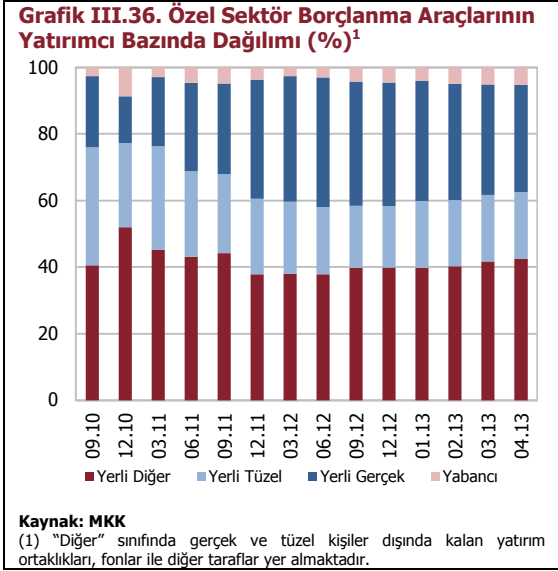
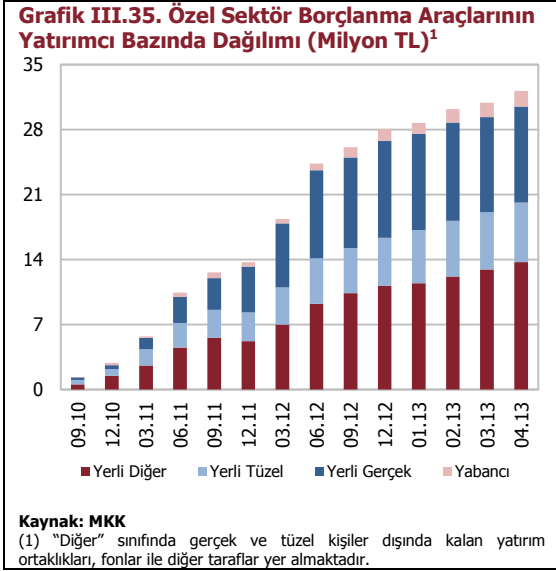
Kaynak: BDDK –TCMB

Grafik III.34. Bankaların Yurt Dışı Menkul Kıymet İhraçları (Milyar TL, Milyar ABD doları)

Kaynak: BDDK –TCMB

7 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla bankalarca yurt içinde gerçekleştirilen ihraçların ortalama vadesi 2012 yılı Ekim ayındaki 307 günlük süresinden 295 güne gerilerken, yurt dışında gerçekleştirilen ihraçların ortalama vadesi ise 6,5 yıldan 6,9 yıla ulaşmıştır.

Bankacılık sektörü dahil özel sektör tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin yatırımcı bazında dağılımına bakıldığında, 2013 yılı Nisan ayındaki yüzde 42,6'lık pay ile yurt içinde yerleşik katılım ortaklıkları ile fonlarının en büyük paya sahip olduğu, yurt içinde yerleşik gerçek kişilerin yüzde 32,2'lik pay ile bunu takip ettiği gözlenmektedir (Grafik III.35, Grafik III.36).

Bankalar ve banka dışı kuruluşlarca önemli tutarlarda tahvil ve bono ihraçları için SPK'ya başvuru yapıldığı görülmektedir (Tablo III.2).

Tablo III.2. Bankaların Tahvil ve Bono İhraçları (Stok)

Nominal Tutar	TL cinsinden (Milyon TL)	YP cinsinden (Milyon ABD doları)
SPK'ca Kurul kaydına alınan ve gerçekleştirilen ihraçlar	26.993	16.962
SPK'ca Kurul kaydına alınan ancak henüz gerçekleştirilmeyen ihraçlar	32.250	17.550
Kurul kaydına alınmak üzere SPK'ya başvurusu yapılan ihraçlar	10.545	3.000
GENEL TOPLAM	69.788	37.512

Kaynak: SPK, KAP

Kutu III.4. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kısa Vadeli Likidite Tedbirleri

Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı, PPK'nın 2012 yılı Aralık ayı toplantısında 0,25, 2013 yılı Nisan ve Mayıs ayı toplantılarında 0,5'er puan düşürülerek yüzde 5,75'ten yüzde 4,5 düzeyine gerilemiştir.

Yüzde 5 olan gecelik borçlanma faiz oranı, PPK'nın 2013 yılı Ocak, Şubat, Nisan ve Mayıs ayı toplantılarında, yüzde 9,5 olan borç verme faiz oranı ise 2012 yılı Kasım ayı ile 2013 yılı Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs ayı toplantılarında kademeli olarak düşürülerek, sırasıyla yüzde 3,5 ve yüzde 6,5 düzeyine getirilmiştir.

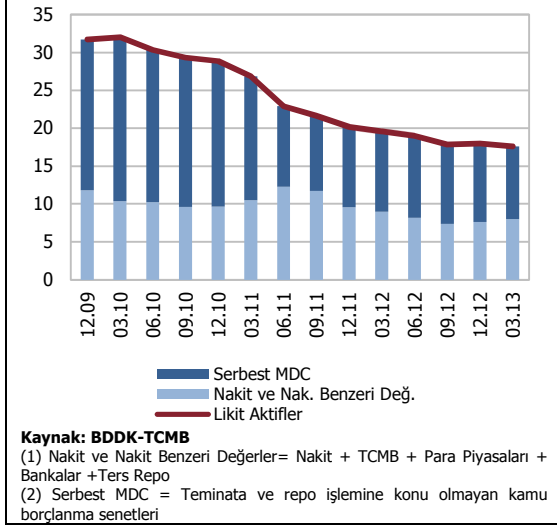
Açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkânı faiz oranı 2012 yılı Kasım ayı ile 2013 yılı Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs ayı toplantılarında kademeli olarak düşürülerek yüzde 9'dan yüzde 6 seviyesine gerilerken, Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasasında saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede borç verme faiz oranı aynı tarihlerde yüzde 12,5'ten yüzde 9,5'e düşürülmüştür.

Diğer taraftan, 2012 Aralık ayı toplantısında bir sonraki toplantıya kadar miktar ihalesi açılacak günlerde bir hafta vadeli fonlama tutarının 0,2 milyar Türk lirası ile 6,5 milyar Türk lirası arasında olması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, aynı dönemde açılacak bir ay vadeli repo ihale miktarına ilişkin üst sınır her bir ihale için 4 milyar Türk lirası olarak belirlenmiştir. Söz konusu tutar 2013 Ocak ayı toplantısında 3 milyar Türk lirası'na, Şubat ayı toplantısında 2,5 milyar Türk lirası'na, Mart ayı toplantısında 1 milyar Türk lirası'na çekilirken, bir hafta vadeli fonlama tutarı değiştirilmemiştir. 2013 Nisan ayı toplantısında her iki fonlama tutarlarında da değişikliğe gidilmezken, Mayıs ayında bir hafta vadeli fonlama tutarının 0,2 milyar Türk lirası ile 9 milyar Türk lirası arasında olması, bir ay vadeli repo ihale miktarına ilişkin üst sınırın ise her bir ihale için 0,5 milyar Türk lirası olması kararlaştırılmıştır.

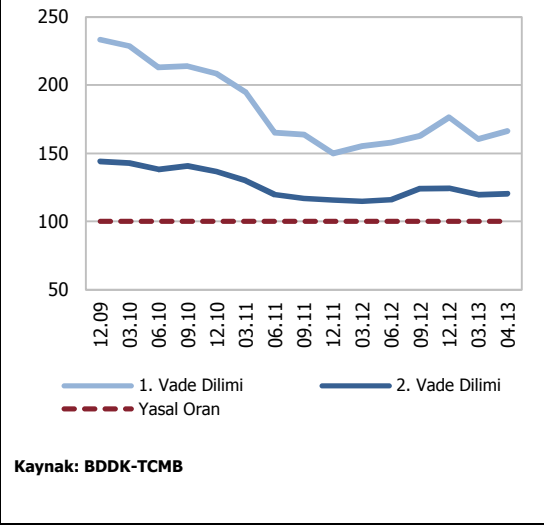

Türk lirası zorunlu karşılık oranlarındaki artışa rağmen, zorunlu karşılıkların altın ve döviz cinsinden tesis edilebilmesi imkânları nedeniyle bankaların Türk lirası likidite ihtiyacı artmamıştır. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla likit aktiflerin toplam aktiflere oranı geçen yıl sonuna göre 0,4 puan azalarak yüzde 17,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede, nakit ve nakit benzeri değerlerdeki sınırlı artışa rağmen serbest menkul kıymetlerdeki düşüş etkili olmuştur (Grafik III.37). Buna rağmen, bankacılık sektöründe Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'e göre hesaplanan toplam likidite yeterlilik oranları, yasal oran olan yüzde 100'ün belirgin olarak üzerinde seyretmektedir (Grafik III.38).

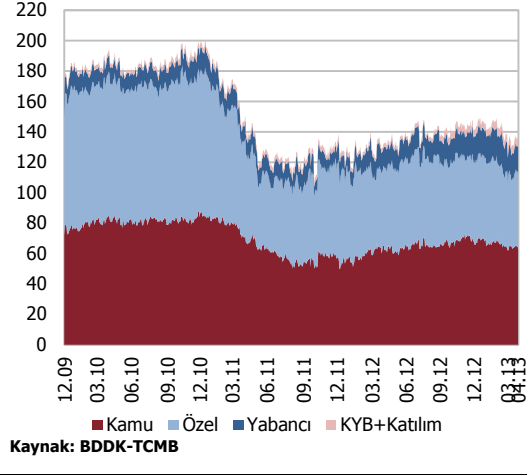
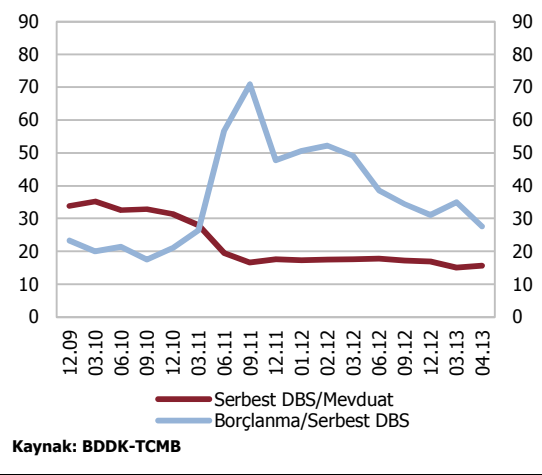
Grafik III.37. Likit Aktifler (% Aktif)^{1,2}

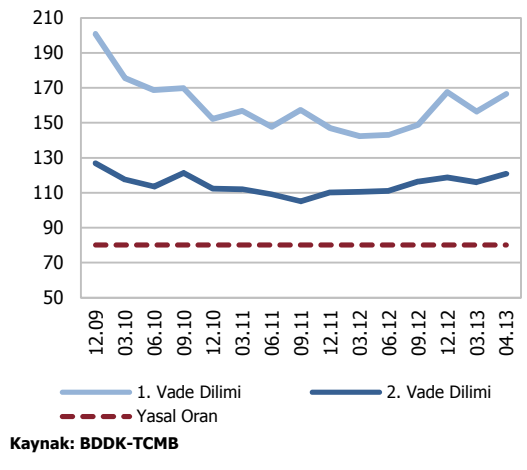
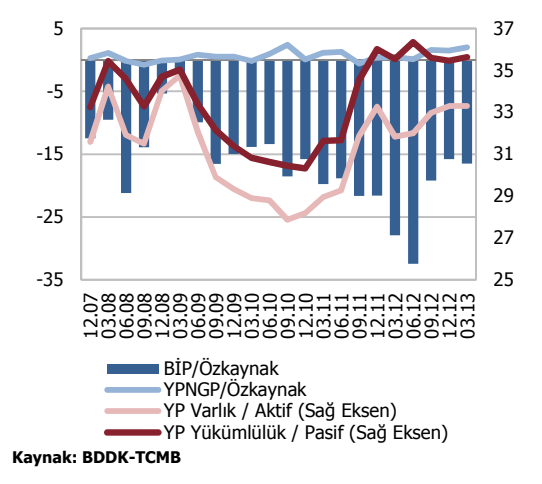
Grafik III.38. Toplam Likidite Yeterlilik Rasyosu

Geçici bir likidite sıkışıklığı durumunda TCMB tarafından bankalara likidite temini için kabul edilebilecek teminatlar arasında yer alan serbest menkul değerlerin mevduata oranı, 2013 yılı ilk çeyreğinde sınırlı bir artış göstermiş, bu tarihten sonra nispeten yatay seyretmiştir. Diğer taraftan, Borsa İstanbul ve bankalararası para piyasasından (BPP) borçlanma tutarının DBS'ye oranı, serbest menkul değerlerdeki azalışa bağlı olarak 2013 yılı ilk çeyreğinde artış eğilimine girmiştir. Son bir ayda ise bu oran, borçlanma tutarındaki azalışa bağlı olarak azalmıştır. 2012 yılı sonunda 142,2 milyar Türk lirası seviyesinde olan serbest DBS, 2013 yılı Nisan ayında azalarak 132,4 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Borsa İstanbul ve BPP'den borçlanma tutarlarının DBS'ye oranı, 2013 yılı Nisan ayında yüzde 27,6 seviyesinde gerçekleşirken, bankaların likidite ihtiyacı olduğunda kullanabilecekleri serbest DBS'lerin mevduat tutarına oranı aynı tarihte yüzde 15,6 civarında gerçekleşmiştir (Grafik III.39 ve Grafik III.40).

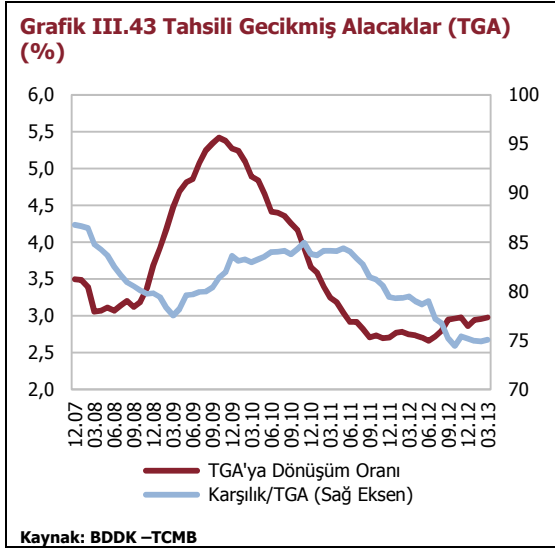
Grafik III.39. TCMB'ye Teminata Kabul Edilebilecek Toplam Menkul Kıymetler (Milyar TL)**Grafik III.40. Serbest DBS'lerin Yükümlülüklere Oranı (%)**

Yabancı para likidite yeterlilik oranlarındaki artış eğilimi devam etmektedir. Türk lirası zorunlu karşılıklar için bloke hesaplarda tesis edilen dövizlerin, yasal likidite rasyosu hesaplamasında ortalama hesap olarak dikkate alınmasının etkisiyle oranlar 2012 yılından bu yana yükselmektedir (Grafik III.41). Son dönemde bilançodaki yabancı para varlıkların ağırlığı artarken, yükümlülüklerin ağırlığı ise yatay seyretmektedir. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla dövize endeksli dâhil olmak üzere yabancı para varlıkların toplam aktiflere oranı yüzde 33,3, yabancı para yükümlülüklerin toplam pasiflere oranı yüzde 35,6 seviyesindedir. Ağırlıklı olarak swap işlemlerinden oluşan bilanço dışı işlemlerle kapatılan bilanço içi açık pozisyon ise 2012 yılı ikinci yarısından itibaren azalış göstermiştir. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla bilanço içi açık pozisyonun özkaynaklara oranı yüzde 16,5 iken, bilanço dışı işlemler de dikkate alınarak hesaplanan yabancı para net genel pozisyon açığının toplam özkaynaklara oranı yüzde 2 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.42).

Grafik III.41. Yabancı Para Likidite Yeterlilik Rasyosu**Grafik III.42. Yabancı Para Pozisyonu (%)**

TGA'ya dönüşüm oranları 2012 yılı son çeyreğinden itibaren yatay bir seyir izlemektedir. Sektörün takipteki alacak tutarı 2013 yılı Mart ayında yıllık 5,8 milyar Türk lirası tutarında artarak 25,5 milyar Türk lirası'na ulaşmıştır. Bireysel krediler içinde ihtiyaç kredileri ve kredi kartları, TGA tutarının en çok artış gösterdiği kredi türleridir. TGA'ya dönüşüm oranı, 2012 yılı ikinci yarısından bu yana artarak 2013 yılı Mart ayında yüzde 3,0 olarak gerçekleşmiştir. Kredilerin türleri

itibarıyla, en yüksek TGA'ya dönüşüm oranları mikro büyüklükteki işletmelere kullanılan kredilerde ve kredi kartlarında görülmektedir. TGA'lar için ayrılan karşılıkların TGA tutarına oranının son bir yıllık dönemde 4,4 puan gerileyerek yüzde 75'e düştüğü dikkat çekmektedir (Grafik III.43, Tablo III.3). Aktif kalitesine yönelik kayda değer bir kaygı bulunmamakla birlikte, ekonomik konjonktürün olumlu seyrettiği ve bankaların kârlılıklarının güçlü olduğu dönemlerde tahsili gecikmiş alacaklar için yasal zorunluluğun daha üzerinde karşılık ayırmalarının ihtiyatlı bir davranış olacağı değerlendirilmektedir.

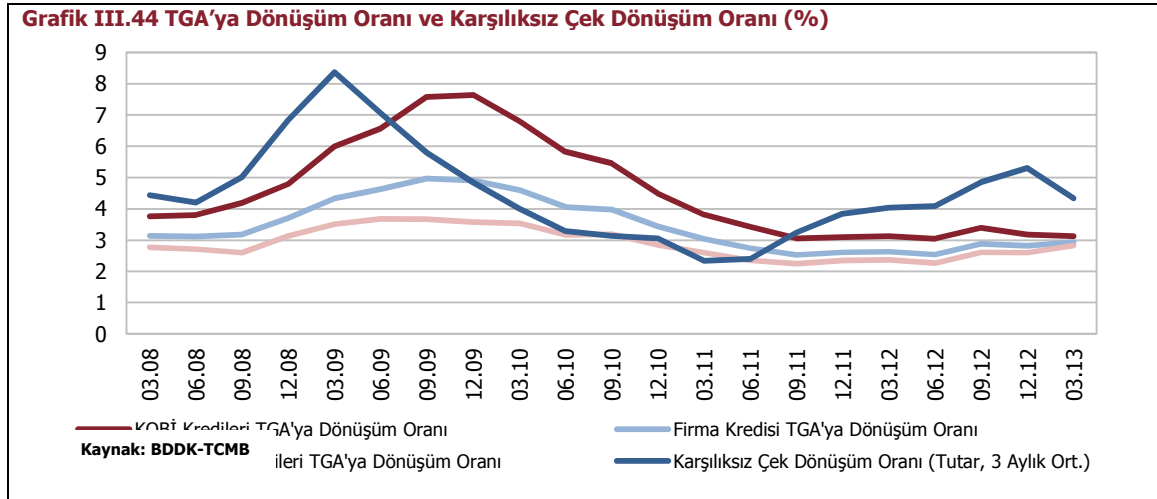

Tablo III.3. TGA'ya Dönüşüm Oranları (%)

	2011	2012	03.13
Toplam Krediler	2,7	2,9	3,0
Firma Kredileri	2,6	2,8	2,9
-KOBİ Kredileri	3,1	3,2	3,1
--Mikro	4,3	4,3	4,3
--Küçük	2,9	3,0	2,9
--Orta	2,2	2,6	2,5
-Diğer Firma Kredileri	2,3	2,6	2,8
Bireysel Krediler	2,9	2,9	3,0
-Tüketici Kredileri	1,9	2,1	2,1
--Konut	0,9	0,8	0,7
--Taahhüt	3,3	3,1	3,2
--İhtiyaç	2,6	3,2	3,2
-Kredi Kartları	5,9	5,1	5,5

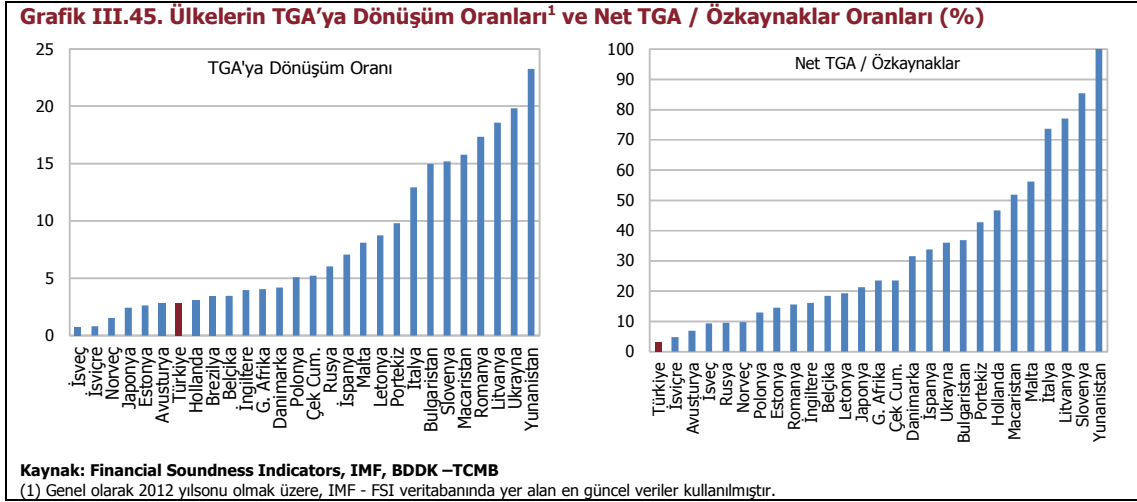
Kaynak: BDDK –TCMB

Ülkemizde ticari faaliyetlerde önemli bir ödeme aracı olan çeklerin kullanımına ilişkin veri tabanı bulunmamakla birlikte, Bankalararası Takas Odaları Merkezine (BTOM) ibraz edilen çeklerin bu konuda önemli bir göstere olduğu değerlendirilmektedir. 2011 yılı ikinci yarısından itibaren BTOM'a ibraz edilen çeklerden karşılıksız çıkanların toplam çek tutarına oranında gözlenen artış eğilimi 2012 yılı sonuna kadar devam etmiştir. 2013 yılının ilk üç ayı için söz konusu artış eğiliminin son bularak karşılıksız çek tutarının toplam çek tutarına olan oranının azalmaya başladığı görülmektedir (Grafik III.44).

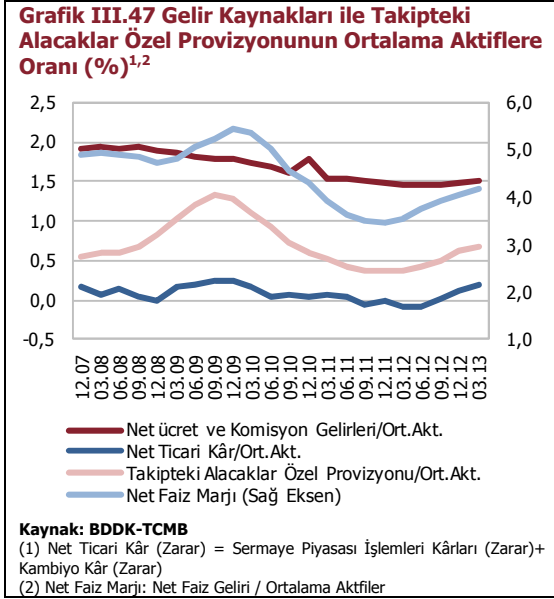
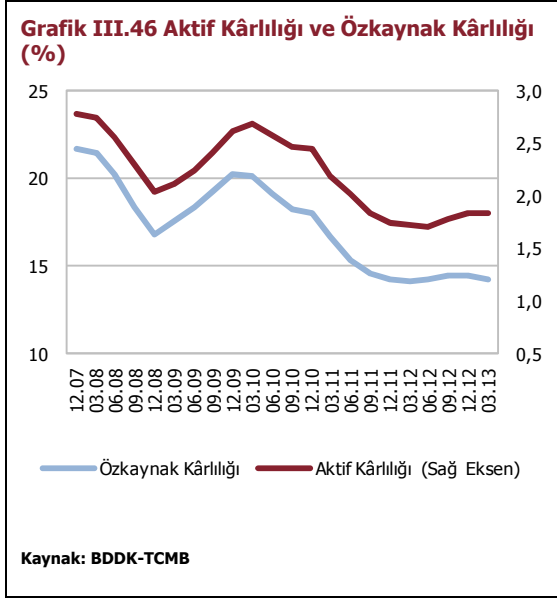
Bazı Avrupa ülkelerinin bankacılık sistemlerinde yaşanan sorunların ve küresel belirsizliklerin gündemdeki yerini koruması nedeniyle TGA'ya dönüşüm oranları ülkemiz bankacılık sistemine göre oldukça yüksek seyretmektedir. Ülkelerin bilanço düzeltme eğilimleri ve finansman olanaklarının daralması nedeniyle kredi kullandırımında genel olarak bir yavaşlama

gözenmesi ve ekonomilerdeki düşük büyüme performansları nedeniyle sorunlu kredi oranları birçok ülkede yüksek seyretmekte olup, diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırıldığında ülkemiz bankacılık sistemi aktif kalitesinin güçlü olduğu görülmektedir (Grafik III.45).

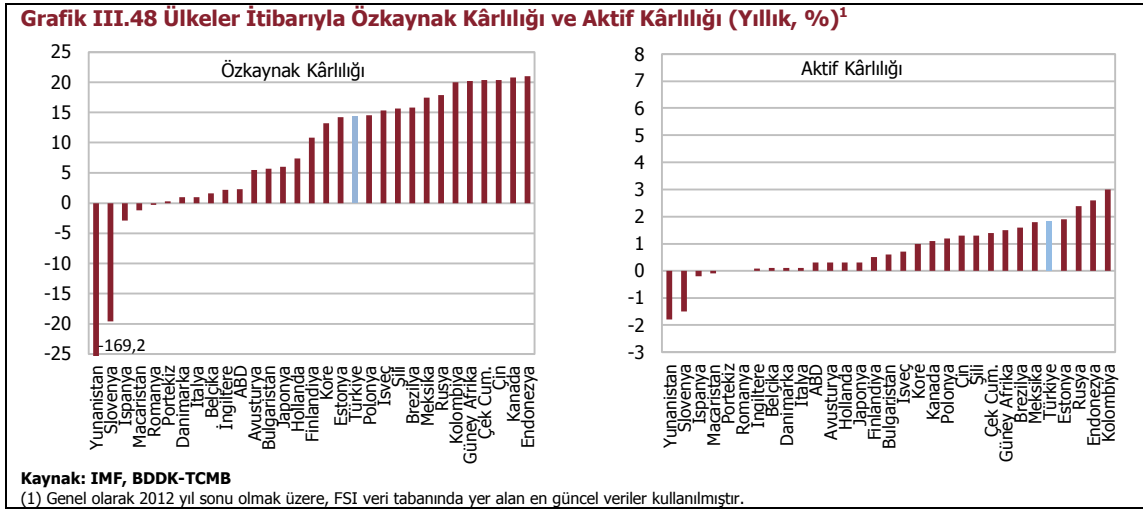

Bankacılık sektörünün kârlılığı, 2013 yılının ilk çeyreğinde de artış eğilimini sürdürmektedir. 2012 yılsonunda bankacılık sektörünün dönem net kârı geçen yıl sonuna göre yüzde 18,5 artarak 23,5 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla ise sektörün dönem net kârı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,3 artarak 7 milyar Türk lirasına yükselmiştir. Her iki dönemde de dönem net kârının artışında, esas olarak faiz oranlarındaki düşüşe bağlı olarak net faiz gelirindeki artış etkili olmuştur. Bununla birlikte, net ticari zararın kâra dönüşmesi de kârlılığı olumlu etkilemiştir. Diğer taraftan, bu dönemde, dönem net kârındaki artışı sınırlayan faktörler ise işletme giderleri ve diğer provizyonlardaki artışa bağlı olarak yükselen faiz dışı giderler ile takipteki alacaklar için ayrılan özel provizyondaki artıştır.

Artış eğiliminde olan sektörün aktif kârlılığı ve özkaynak kârlılığı, 2012 yılsonu itibarıyla sırasıyla yüzde 1,8 ve yüzde 14,5 olarak gerçekleşmiş, 2013 yılı Mart ayında ise aktif kârlılığı aynı seviyesini korurken özkaynak kârlılığı yüzde 14,3'e gerilemiştir (Grafik III.46). Aynı şekilde sektörün net faiz marjı da net faiz gelirindeki yükselişe bağlı olarak 2012 yılsonu itibarıyla bir önceki yıl sonuna göre 0,6 puan artarak yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiş; 2013 yılı Mart dönemi itibarıyla ise 0,1 puan artarak yüzde 4,2'ye yükselmiştir. Ayrıca, 2012 yılsonu ve 2013 Mart dönemi itibarıyla net ticari kârın ortalama aktiflere oranı ile takipteki alacaklar özel provizyonundaki artışın etkisiyle takipteki alacaklar özel provizyonunun ortalama aktiflere oranı artış göstermiştir (Grafik III.47).

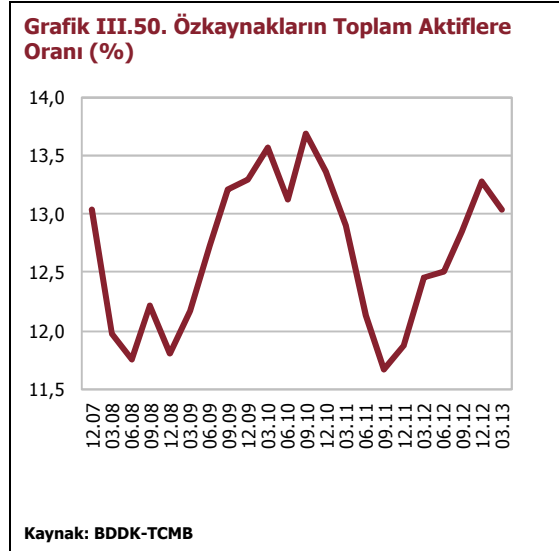
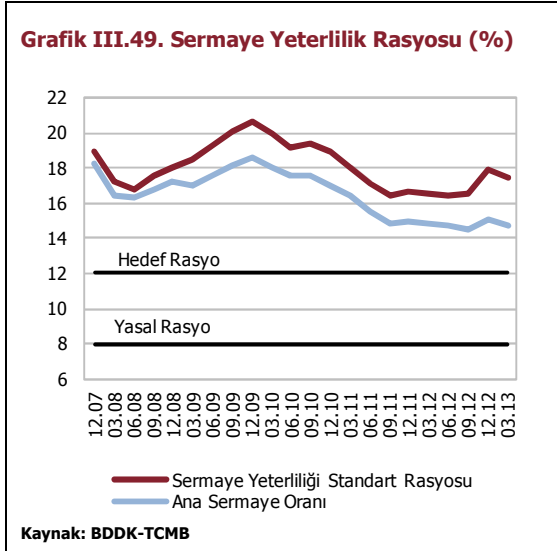

Bankacılık sektörünün kârlılık performansı göstergeleri gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke ile karşılaştırıldığında kârlılıkta yüksek seviyelerin korunduğu gözlenmektedir (Grafik III.48).

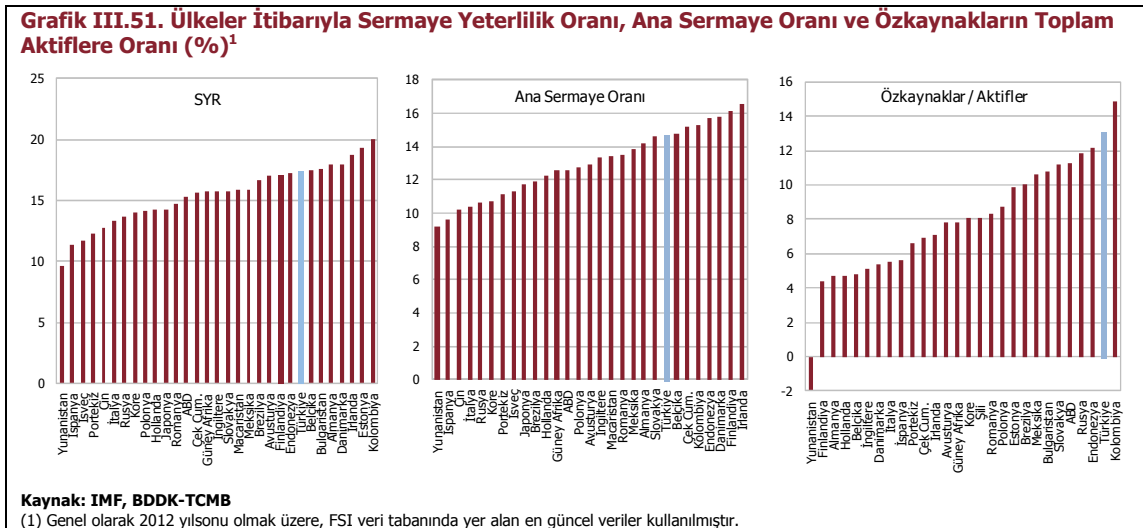

BDDK tarafından 28 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik ile Basel II uygulamasına geçmiştir. Söz konusu yönetmelik Basel 2,5 kurallarını da içermektedir. Basel II uygulamasına geçiş, sektörün SYR’sini sınırlı ölçüde etkilemiştir, oran Haziran ayındaki yüzde 16,5 değerinden Temmuz ayında sadece yüzde 16,3’e gerilemiş, 2012 yılı sonunda ise yüzde 17,9’a kadar yükselmiştir. Güçlü kârlılık performansı rasyoyu olumlu yönde etkilemiştir. Ayrıca, Kasım 2012’de ülkemiz kredi notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükselmesiyle Hazine tarafından ihraç edilen eurobondların yüzde 100 risk ağırlığı yerine yüzde 50 risk ağırlığında değerlendirilmesi de rasyoyu olumlu yönde etkileyen diğer bir unsurdur. 2013 yılı Mart ayında ise, yılsonuna göre risk ağırlıklı aktiflerin özkaynaklara göre daha hızlı artması sonucu sektörün SYR’si gerileyerek yüzde 17,4 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılının ilk çeyreğinde sektörün kârlılık performansındaki iyileşme ve ikincil sermaye benzeri borçlardaki artış SYR oranını desteklemiş olup, BDDK tarafından bankaların kâr dağıtımına sınırlama getirilmesi bu etkinin devamını sağlayacaktır. Ayrıca, incelenen tüm dönemlerde sektörün SYR’si yasal sınır olan yüzde 8 ve hedef rasyo olan yüzde 12’nin oldukça üzerindedir. Diğer

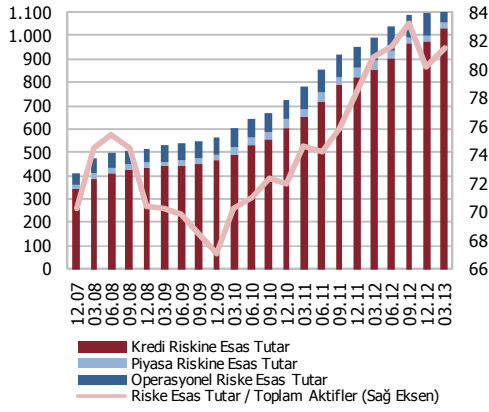
tarafından, 2013 yılı Mart ayı itibarıyla ana sermayenin toplam özkaynaklar içindeki payının yüzde 84 seviyesinde olması özkaynakların gücüne işaret etmektedir. Nitekim, 2012 yıl sonu ve 2013'ün ilk çeyreğinde ana sermaye oranı sırasıyla yüzde 15,1 ve yüzde 14,7 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.49). Ayrıca, 2012 yılında yükseliş eğiliminde olan sektörün özkaynaklarının toplam aktiflere oranı, yılsonunda yüzde 13,3 ve 2013 yılı Mart ayı itibarıyla ise yüzde 13 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.50).

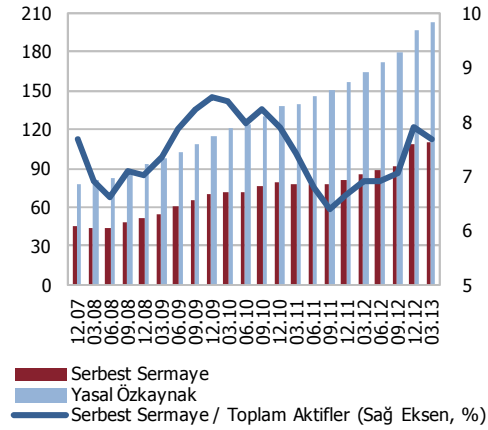
Ülkemiz bankacılık sektörü yüksek sermaye yeterlilik rasyosuna sahiptir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Türk bankacılık sektörü sermaye yeterlilik rasyosu, ana sermaye oranı ve özkaynakların toplam aktiflere oranı açısından yüksek oranlara sahip ülkeler arasındadır (Grafik III.51).

Bankacılık sektörünün riske esas tutarının toplam aktifler içindeki payı artış eğilimini sürdürmektedir. Söz konusu oran kredi riskine esas tutardan kaynaklanmak üzere 2013 yılı Mart ayı itibarıyla yıl sonuna göre 1,3 puan artarak yüzde 81,5 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.52). Aynı dönemde serbest sermayenin toplam aktifler içindeki payı ise risk ağırlıklı aktiflerdeki artışa bağlı olarak yıl sonuna göre 0,2 puan düşerek yüzde 7,7'ye gerilemiştir (Grafik III.53).

Grafik III.52. Riske Esas Tutarların Dağılımı (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK-TCMB

Grafik III.53. Serbest Sermayenin Gelişimi (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK-TCMB

Kutu III.5. Türkiye’de Basel III’e Geçişe İlişkin Yürütülen Çalışmalar

Basel III uygulamasına geçişe yönelik olarak ülkemizde çalışmalar başlamış olup, BDDK tarafından Basel III’e ilişkin taslak düzenlemelerin büyük bir kısmı hazırlanarak Kurumun İnternet sitesinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bu çerçevede, ilk olarak 1 Şubat 2013 tarihli basın açıklaması ile “Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik Taslağı” ile “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı” yayınlanmıştır. Söz konusu taslaklar ile çekirdek sermaye kavramı getirilmiş, ilave ana sermaye kalemleri ile özkaynak hesabında yer alacak kalemlere ilişkin esaslar belirlenmiş ve ilave ana sermaye ile katkı sermayede yer alacak borçlanma araçlarının bankanın sermaye yeterlilik oranının belirli bir eşliğin altına düşmesi halinde zararları telafi etmek üzere kayıtlardan silinmesi veya hisse senedine dönüştürülebilir olma özelliği getirilmiştir. Ayrıca taslakta, minimum çekirdek sermaye yeterliliği oranı yüzde 4,5 ve minimum ana sermaye yeterliliği oranı yüzde 6 olarak belirlenmiştir.

14 Şubat 2013 tarihli basın açıklaması ile Basel III’e geçişe ilişkin olarak “Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik Taslağı” yayınlanmıştır. Yönetmelik taslağı ile bankalarca, sermaye koruma tamponu ve döngüsel sermaye tamponu olarak bulundurulması beklenen ilave çekirdek sermaye tutarının hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Taslak uyarınca, sermaye koruma tamponu, ekonomik ve mali göstergelerin bozulması durumunda karşılaşılabilecek kayıplar nedeniyle özkaynakların sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kalmasının önüne geçilmesi amacıyla bankalarca bulundurulması beklenen ilave çekirdek sermaye tutarını, bankaya özgü döngüsel sermaye tamponu ise, kredi genişlemesinin finansal sektörün genel risk düzeyini arttırabilecek düzeylere ulaşması nedeniyle özkaynakların sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kalmasının önüne geçilmesi amacıyla bankalarca bulundurulması beklenen ilave çekirdek sermaye tutarını ifade etmektedir.

14 Mart 2013 tarihli basın açıklaması ile “Bankaların Kaldıraç Düzeyinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik Taslağı” kamuoyunun görüşüne açılmış ve bankaların kaldıraç etkisiyle maruz kalabilecekleri muhtemel risklere karşı konsolide ve konsolide olmayan bazda yeterli sermaye bulundurmalarının sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Söz konusu Taslağa göre, kaldıraç oranı; bankaların ana sermaye tutarlarının, bilanço içi varlıklar ile bilanço dışı işlemlerin dönüşüm oranları uygulanmış risk tutarları toplamından oluşan toplam risk tutarına bölünmesiyle hesaplanmakta olup, solo ve konsolide bazda aylık olarak hesaplanacak anılan oranın 3 aylık basit aritmetik ortalamasının asgari yüzde üç düzeyinde tutturulması ve idame ettirilmesi öngörülmektedir.

Diğer ülkelerin Basel III’e geçiş durumları incelendiğinde, 14 Basel Komitesi üyesi ülkenin Basel III sermaye düzenlemesinin son halini yayınladığı görülmektedir. 11 Basel Komitesi üyesi Basel III sermaye kurallarını uygulamaya koymuştur: Avustralya, Kanada, Çin, Hong Kong, Hindistan, Japonya, Meksika, Suudi Arabistan, Singapur, Güney Afrika ve İsviçre. Arjantin, Brezilya ve Rusya son kuralları yayınlamışlardır, ancak düzenlemelerin 2013 yılsonunda yürürlüğe girmesi beklenmektedir. Diğer 13 ülke ise taslak düzenlemelerini yayınlamıştır, ancak sonlandırmada farklı aşamalarda: Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İngiltere, Endonezya, Kore,

Türkiye ve ABD. Aşağıdaki tabloda, Basel Komitesi üyesi ülkelerin Mart 2013 itibarıyla Basel sermaye çerçevesini uygulama aşamasındaki ilerlemeleri gösterilmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Basel Komitesi Üye Ülkelerin Basel Sermaye Çerçevesini Uygulama Konusundaki İlerleme Durumları

	Basel II	Basel 2,5	Basel III
Son kuralları yayınlayan ve uygulayan ülke sayısı	24	22	11
Son kuralları yayınlayan ancak henüz uygulamayan ülke sayısı	1	0	3
Kuralları sonlandırmada farklı aşamalarda olan ülke sayısı	2	3	13
Kurallar konusunda henüz önemli bir gelişme göstermemiş olan ülke sayısı	0	2	0
Toplam	27	27	27

Kaynak: BIS

2010 yılında Basel Komitesi, Basel III'ün etkisinin tam olarak anlaşılabilmesi için kapsamlı sayısal etki çalışmaları yapmaya başlamıştır. Komite, son olarak Haziran 2012 verileri kullanılarak 210 bankanın katılımıyla bir sayısal etki çalışması yapmıştır. Bu bankalardan uluslararası aktif olan ve ana sermayesi 3 milyar euronun üzerinde olan 101'i Grup 1 ve geri kalan 109'u ise Grup 2 bankasını oluşturmaktadır. Banka kârlılığı ve bankaların olası davranışları üzerine herhangi bir varsayım yapılmamış olması nedeniyle sonuçlar diğer kurumlarca yürütülen çalışma sonuçları ile karşılaştırılabilir değildir.

Yapılan sayısal etki çalışmasına göre, Grup 1 bankalarının minimum yüzde 4,5 olması öngörülen çekirdek sermaye oranları ortalama olarak yüzde 10,8'den yüzde 8,5'e gerilemektedir. Söz konusu oran, Grup 2 bankalarında yüzde 10,9'dan yüzde 9'a gerilemiştir. Söz konusu oranın Grup 2 bankaları için daha az belirgin olması Basel III'ün büyük bankalar üzerinde daha etkili olduğunu göstermektedir. Çekirdek sermaye oranlarındaki düşüş, sermayenin yeniden tanımlanmasından, daha önceden uygulamada olmayan sermayeden indirilecek değerlerden ve risk ağırlıklı aktiflerdeki artıştan kaynaklanmaktadır (Tablo 2).

31 Aralık 2011 verileri kullanılarak yapılan sayısal etki çalışması ile karşılaştırıldığında, bankaların minimum Basel III standartlarını karşılamada büyük ilerleme gösterdikleri görülmektedir. Buna göre, Grup 1 bankaları için çekirdek ana sermaye rasyosu Aralık 2011'de yüzde 7,7'den Haziran 2012'de yüzde 8,5'e yükselirken; toplam sermaye rasyosu ise yüzde 9,2'den yüzde 9,9'a yükselmiştir. Grup 2 bankaları için ise çekirdek ana sermaye rasyosu Aralık 2011'de yüzde 8,8'den Haziran 2012'de yüzde 9'a; toplam sermaye oranı ise yüzde 11'den yüzde 11,3'e yükselmiştir.

Tablo 2. Basel III Sayısal Etki Çalışması Sonuçları

Basel III Asgari Oranlar (%)	Aralık 2011		Haziran 2012			
	Gerçekleşen Oranlar (%)		Gerçekleşen Oranlar (%)			
Asgari Oran + Koruyucu Tampon	Mevcut Uygulama	Basel III	Mevcut Uygulama	Basel III		
Grup 1						
Çekirdek Ana Sermaye	4,5	7,0	10,4	7,7	10,8	8,5
Ana Sermaye	6,0	8,5	11,7	8,0	12,0	8,7
Toplam Sermaye	8,0	10,5	14,2	9,2	14,4	9,9
Grup 2						
Çekirdek Ana Sermaye	4,5	7,0	10,4	8,8	10,9	9,0
Ana Sermaye	6,0	8,5	11,0	9,2	11,4	9,5
Toplam Sermaye	8,0	10,5	14,3	11,0	14,7	11,3

Kaynak: BIS

Bankacılık sektörünün kredi ve piyasa hareketlerinden ileri gelen şoklara dayanıklılığını test eden senaryo analizleri de sektörün özkaynaklarının uygulanan şokları karşılayabilecek durumda olduğunu göstermektedir. 2013 yılı Mart ayı itibarıyla uygulanan senaryo analizine göre; kur, eurobond getirileri, faiz ve TGA'lara uygulanan eşanlı azami şok sonucunda dahi, sektörün sermaye yeterlilik rasyosu yasal sınırın üstünde kalarak yüzde 9,1 olarak gerçekleşmektedir (Tablo III.4, Grafik III.54).

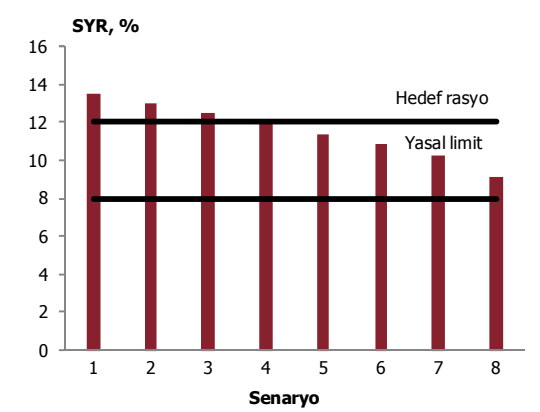
Tablo III.4 Uygulanan Senaryolar¹

Senaryo	Kur (% artış)	Eurobond (% değer kaybı)	Faiz (puan artışı) ²	TGA (puan artışı)
1	30,0	5,0	10,0	3,0
2	31,5	5,3	10,5	4,0
3	33,0	5,5	11,0	5,0
4	34,5	5,8	11,5	6,0
5	36,0	6,0	12,0	7,0
6	37,5	6,3	12,5	8,0
7	39,0	6,5	13,0	9,0
8	40,5	6,8	13,5	11,0

Kaynak: TCMB

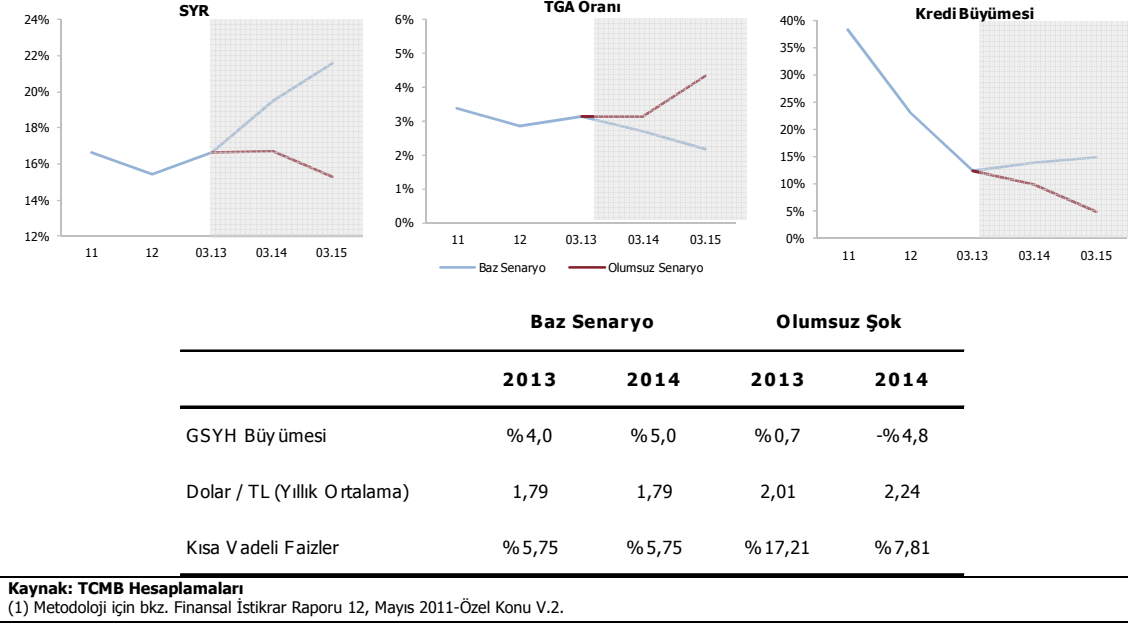
- (1) Senaryo analizinde yaşanan krizler dikkate alınarak risk faktörlerine eşanlı şoklar verilmiştir.
 (2) Türk lirası faiz oranı şokudur. Yabancı para faiz oranı şoku Türk lirasına uygulananın üçte biri kadardır. Ticari portföy için uygulanan şoklarda sektör bazında değer düşüklüğü yaklaşık yüzde 17'dir. Eurobond şokları uygulamada tablodaki şokların 3 katıdır.

Grafik III.54 Senaryo Analizi Sonuçları

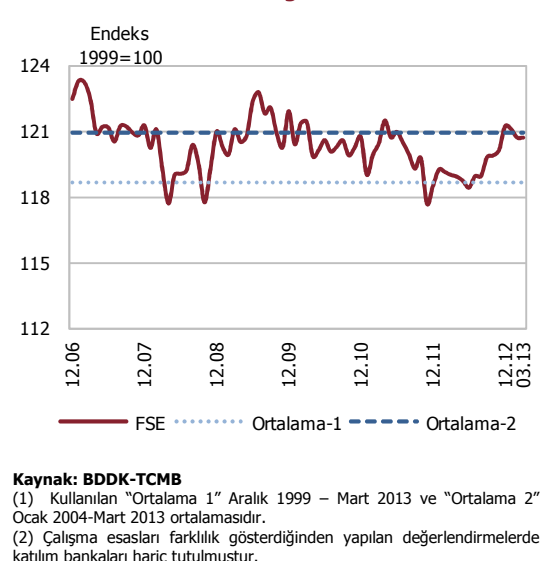
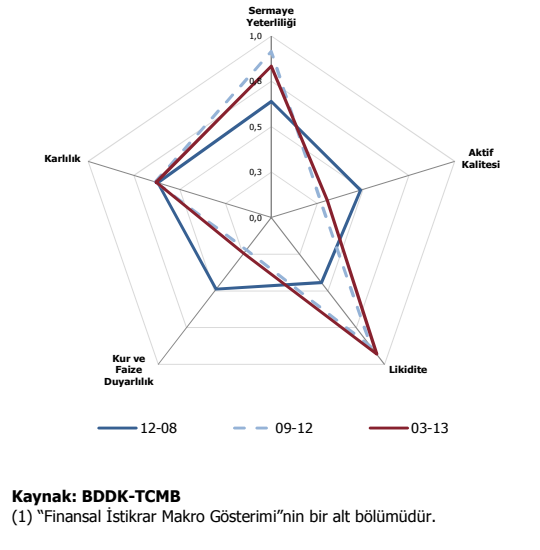

Kaynak: TCMB hesaplamaları

Diğer taraftan, yapılan makro senaryo analizi kapsamında 2008 yılında yaşanan küresel krizin bir benzerinin yaşanması sonucu ortaya çıkabilecek olumsuz makroekonomik durum, sektörün TGA oranında ve sermaye yeterliliğinde önemli bir bozulma yaratmamakta olup, sektörün sağlıklı yapısını koruduğu gözlenmektedir. Analiz kapsamında olumsuz senaryo altında sektörün TGA oranının yüzde 4,3'e kadar yükseleceği hesaplanırken baz senaryo altında ise söz konusu oranın yüzde 2,2'ye gerileyeceği hesaplanmıştır. Baz senaryo altında sektörün SYR'si 2015 yılı ilk çeyreğinde yüzde 21,6'ya yükselirken, olumsuz senaryo altında yüzde 15,3'e gerilemektedir (Grafik III.55). Olumsuz senaryo altında, SYR'si yasal limit olan yüzde 8'in altında kalan banka bulunmamaktadır. Olumsuz şoku takip eden dönemde faiz oranlarının hızla düşmesi, pasifleri daha kısa vadeli olan sektörün yeniden fiyatlamadan dolayı olumlu etkilenmesini sağlamaktadır. Ayrıca, TGA oranındaki artışın sınırlı kalması ve sermaye yapısının güçlenmesi bankacılık sektörünün stres testi sonucunda sağlamlığını korumasındaki diğer faktörler olarak ön plana çıkmaktadır.

Grafik III.55 Senaryo Analizi Sonucu Bankacılık Sektörü SYR, TGA Oranı ve Kredi Büyümesi¹

Bankacılık sektörüne ilişkin göstergeler sektörün sağlıklı yapısını sürdürdüğünü göstermektedir. Sektörün aktif kalitesinde bir önceki Rapor dönemi ile kıyaslandığında sınırlı bir düşüş görülmektedir. TGA tutarının son dönemde arttığı ve TGA'ya dönüşüm oranının da buna paralel olarak sınırlı bir yükseliş gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte, sektörün net faiz gelirindeki iyileşmenin etkisiyle kârlılık performansı göstergeleri artış eğilimini sürdürmektedir. Sektörün sermaye yeterliliği rasyosu yüksek seviyesini korumaktadır. Sektörün bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonu daralmıştır ve bilanço içi kısa pozisyon bilanço dışı uzun pozisyon ile korunduğundan yabancı para net genel pozisyonu düşük seviyesini sürdürmektedir. Bankacılık sektörünün likidite yeterlilik oranları, 1. ve 2. vade dilimleri için hem toplamda hem de yabancı parada yasal oranların üzerinde olmakla birlikte, mevduat dışı fonlamada bir miktar artış görülmüştür. Bu gelişmelere bağlı olarak 2013 yılı Mart ayı itibarıyla finansal sağlamlık endeksi 120,7 olarak gerçekleşmiş olup, sektör sağlam yapısını korumaktadır (Grafik III.56, Grafik III.57).

Grafik III.56. Finansal Sağlamlık Endeksi^{1,2}**Grafik III.57. Bankacılık Sektörü Makro Gösterimi¹**

Finansal istikrar açısından makul seviyelere çekilmiş olmakla birlikte, 2012 yılının son çeyreğinden bu yana ağırlıklı olarak bireysel kredilerden kaynaklanmak üzere ivmelenerek referans seviyesinin üzerinde gerçekleşen kredi artış hızının yakından takibi önem arz etmektedir. Bankacılık sektörüne ilişkin göstergeler sektörün sağlıklı yapısını sürdürdüğünü göstermektedir. Sektör için TGA'ya dönüşüm oranları 2012 yılı son çeyreğinden itibaren düşük seviyelerde yatay bir seyir izlemektedir. Bankacılık sektörü güçlü kârlılık performansını ve yüksek SYR oranlarını korumakta olup, düzenlemelerin Basel III standartlarına uyumlu hale getirilmesine dönük çalışmalar sürmektedir.